Zaterdag 17 Maart 1917. Derde Jaargang Nr. 76 — Prijs: 5 Centiem voor geheel België

Het Vlaamsche Nieuws

Verschijnt 7 maal in de week

ABONNEMENTSPRIJZEN:
Voor één maand ..... fr. 1.75
Voor 3 maand ..... 5.—
Voor 6 maand ..... 10.—
Voor één jaar ..... 18.—

Redaktie, Beheer en Aankondigingen:
ROODESTRAAT, 44
ANTWERPEN

DE OPSTELRAAD:
Raf VERHULST, Dr. Aug. BORMS, Alb. VAN DEN BRANDE
Met de vaste medewerking
van Hoogleeraar Doctor Antoon JACOB

Elke medewerker is persoonlijk verantwoordelijk voor zijn schrijven, en bindt niet heel de Redaktie.

AANKONDIGINGEN:
Tweede blad, den regel 2.50
Derde id. id. 1
Vierde id. id. 0.60
Doodsbericht ..... 5.—

De Tsaar doet afstand van den troon

Troonsafstand van den Tsaar
Benoeming van een Regent

Londen, 15 Maart. — Bonar Law heeft heden in het Lagerhuis meegedeeld dat de tsaar afstand van den troon heeft gedaan.

Grootvorst Michael Alexandrowitsj is tot regent benoemd.

Grootvorst Michaël Alexandrowitsj is de eenige broer van tsaar Nikolaas; in 1878 geboren.

(Zie verder nadere berichten.)

OFFICIEELE BERICHTEN

VAN DUITSCHE ZIJDE

DUITSCH AVONDBERICHT

Berlijn, Donderdag 15 Maart. — Officieel avondbericht:

Van het **Westelijk** en het **Oostelijk** gevechtsterrein is niets van belang gemeld.

Berlijn, Vrijdag 16 Maart. — Officieel:

WESTELIJK GEVECHTSTERREIN

Geen groote gevechtsacties. In het **Ancre**-gebied aan weerszijden van de **Somme** en tusschen **Avre** en **Oise** gevechten op het voorterrein, waarbij gevangenen werden ingeleverd. Ook nabij **Atrecht**, in **Argonne**, op den Oostelijken oever van de **Maas**, bij de **Chambretehoeve** en in het bosch van **Apremont**, evenals ten Noorden van het **Rijn-Marne**-kanaal slaagden onze aanvalsgroepen erin 4 officieren, meer dan 50 man een eenige machinegeweren uit de vijandelijke loopgraven te halen.

RUSSISCH EN ROEMEENSCH GEVECHTSTERREIN

Bij opnieuw ingetreden vriesweder, niets van beteekenis.

BALKANFRONT

Sterke Fransche strijdkrachten vielen heel den dag door herhaaldelijk onze stellingen ten Noordwesten en ten Noorden van **Monastir** aan. Bewesten **Nizopole** drong de vijand over een geringe breedte in de voorste loopgraven binnen. Voor 't overige mislukten de door hevige vuurgolvingen ingeleide aanvallen tegen de voortreffelijke houding van de loopgravenbezetting en het doelmat ge afweervuur van het geschut.

Tusschen het **Ochrida-** en **Prespa-**meer zijn eveneens, na sterk vuur ingezette aanvallen van de Franschen afgeweerd geworden.

VAN BULGAARSCHE ZIJDE

Sofia, Woensdag 14 Maart. — Officieel:

ROEMEENSCH GEVECHTSTERREIN

Door het vuur uit de stukken op onzen oever zijn verscheidene militaire inrichtingen in **Galatz** in brand gestoken.

BALKANFRONT

Tusschen het meer van **Ochrida** en het **Prespa**-meer zijn herhaalde aanvallen van den vijand met zware verliezen voor hem afgeslagen. Na een tamelijk hevige voorbereiding door de artillerie, hebben de Franschen bij herhaling onze stellingen ten Westen en ten Noorden van **Bitolia** (Monastir) in het vak tusschen **Tarnowa** en de vlakte van **Monastir** aangevallen.

Zij kregen hooge verliezen en werden genoodzaakt terug te trekken. Op de rest van het front geringe gevechtswerkzaamheid. Een Fransche kompagnie trachtte onze stellingen ten Zuiden van **Gewgeli** te naderen, maar werd verdreven. Een Engelsche kompagnie naderde onze stellingen ten Oosten van de **Wardar**, maar werd eveneens verdreven.

VAN OOST.-HONG. ZIJDE

Weenen, Donderdag 15 Maart. — Officieel:

RUSSISCH GEVECHTSTERREIN

Front Leopold:

Ten Noorden van **Stanislau** en ten Zuiden van **Solotwina** hebben onze stormtroepen van geslaagde ondernemingen 106 gevangenen, 6 machinegeweren en 1 mijnwerper meegebracht.

ITALIAANSCH GEVECHTSTERREIN

De geschutstrijd is in enkele frontvakken hervat.

Ten Noorden van **Asiago** zijn vanochtend afdeelingen van het 27e regiment infanterie door een sneeuwtunnel de vijandelijke schansen ten Oosten van den **Monte Forno** binnengedrongen, hebben de schuilplaatsen van den vijand vernield, den Italianen aanmerkelijke bloedige verliezen toegebracht, 2 machinegeweren buit gemaakt en 22 Alpini gevangen genomen.

ROEMEENSCH GEVECHTSTERREIN

Front aartshertog Jozef:

Behoudens hier en daar levendig vijandelijk geschutvuur, niets van belang.

BALKANFRONT

Aan de **Vojusa** niets van belang.

VAN FRANSCHE ZIJDE

WESTELIJK GEVECHTSTERREIN

Parijs, Donderdag 15 Maart. — Officieel:

Ten Oosten van de **Oise** heeft een overrompeling, door de Franschen in de streek van **Moulin sous tous vents** uitgevoerd, hun de gelegenheid geboden om gevangenen te maken.

Verscheidene aanvalspogingen der Duitschers op kleine Fransche posten in den omtrek van **Vingre**, bewesten **Navarin** en in de **Argonnen**, zijn door het Fransche vuur verijdeld.

In de streek van **Maisons de Champagne** tamelijk levendige geschutstrijd. De infanterie bleef werkeloos.

Aan het overige front niets vermeldenswaards.

VAN ENGELSCHE ZIJDE

WESTELIJK GEVECHTSTERREIN

Londen, Donderdag 15 Maart. — Officieel:

Het gebied waar de vijand terugtrekt, is Zuidwaarts uitgebreid. De Engelschen bezetten diens schansen over een front van 2 1/2 mijl van bezuiden het bosch van **St-Pierre Vaast** af tot benoorden het dorp **Saillisel**. Vanochtend is een forsche tegenaanval van de tegenpartij ten Oosten van **Achi le petit** met goed gevolg afgeslagen.

Na een geduchte beschieting wisten de Duitschers onze schansen ten Zuid-Oosten van **Atrecht** binnen te dringen. Eenige mannen worden vermist. Een tweede vijandelijke overvalsgroep is ten Noord-Oosten van **Neuville-St-Vaast** gekeerd.

VAN ITALIAANSCHE ZIJDE

ITALIAANSCH GEVECHTSTERREIN

Rome, Donderdag 15 Maart. — Officieel:

Aan den bovenloop van de **Cismon** (Brenta)is in den nacht van 13 op 14 dezer een poging van den vijand, om de Italiaansche linies op den tweeden top van de **Col Ericon** binnen te dringen, prompt gefnuikt.

Gisteren langs heel het front bedrijvigheid van het geschut en van kleine detachementen infanterie. Het vuur was dichter op den **Karst**, waar onze patrouilles tot aan de vijandelijke linies opdrongen en buit meebrachten.

Oude Stijlen en Moderne Bouwkunst

Bewaren, herstellen, dit is de liefderijke plicht, dien wij jegens de oude kunstvoortbrengselen te vervullen hebben. Dit is alles, en wees gerust: het is meer dan voldoende. Afkomen met al de schoonheden van de oude kunstvoortbrengselen en al hun voortreffelijke eigenschappen roemen als onovertrefbaar en iedereen aanzetten deze na te volgen, dat kan er in dezen tijd niet meer door. De verleden eeuw heeft ons overdreven veel stijlkopijen bezorgd, en met welk gevolg? Dat op dit oogenblik stijlnavolging, in historische stijlenbouwen bij de merkwaardigste van de bouwmeesters als schennis van de bouwkunst doorgaat, voor een verkrachting van de ziel van onzen tijd. En het is met reden dat zij zeggen: het is onze plicht onze eigen kunstgeschiedenis te maken. Deden wij anders, voor de geschiedenis zouden wij in der eeuwigheid als armzalige geesten zonder schepping vermogen doorgaan. Er moet met alle overgeleverde stijlvormen afgebroken worden. Slechts dit is het middel om uit de anders geworden noodwendigheden van dezen tijd een nieuwen stijl te ontwikkelen. En dat moet de taak zijn van alle ernstige bouwmeesters.

Bij bestudeering en ingaande beschouwing van alle mee terwerken in den loop der tijden door de bouwkunst voor'gebracht, zijn praktische doeleinden, duidelijk merkbaar als uitgangspunt. Wanneer men nu de «Ronde Tafel» volgens de oude plannen heropbouwt, is het dan mogelijk, dat de Nationale Bank er hare diensten inricht? Het verschil tusschen de noodwendigheden van drie laatmiddeneeuwsche huizen en die van een 20ste-eeuwsch bankgebouw zijn merkelijk, zou ik denken. Men staat dus voor het volgend dilemma: ofwel behoudt men het plan, en dan zijn meer dan waarschijnlijk moeilijkheden in den dienst niet te ontwijken, ofwel ontwerpt de bouwmeester een praktisch bruikbaar plan, dat dan in geen geval in eenheid is met de gevels. Een zelfde dilemma zou tegenover de in-stijl-te-bouwen bureelen van het Brusselsch gemeentebesuur kunnen gebruikt worden, moest er kans bestaan dat zulks gebeuren zou. Gelukkig is het méér dan twijfelachtig of daarop zal ingegaan worden. Alleszins zou ik natuurlijk graag begroeten, dat zulk een moderne opgave eens aanleiding gave tot het scheppen van een prachtwerk van moderne bouwkunst. Een der voornaamste grondregels van alle goede bouwkunst is nu een volmaakte overeenstemming tusschen gevels en planverdeeling. En dit was tevens ten tijde van Mathias de Layens de gezonde grondslag waarnaar men zich richtte. Als eerlijk kunstenaar zit de bouwmeester er hier zeker tusschen. Maar zijn reddingsplank is zeer stevig, meent men zeker: de Groote Markt moet omwille van die twee schoone bouwwerken, St-Pieterskerk en Stadhuis, een geheel 15d-eeuwsch uitzicht krijgen. Om dit te bereiken, gelooft men waarschijnlijk dat er wel mag gelogen worden, d.w.z. dat de gevels wel iets anders mogen laten vermoeden dan hetgeen er werkelijk achter steekt.

Men heeft het Hergeboorte-tijdperk weleens als spelend met den dood geteekend. Nochtans, met als uitgangspunt de oude Romeinsche kunst, hoeveel waardevolle, grootsche en oorspronkelijke kunstwerken heeft het niet voortgebracht? Met hoeveel te meer reden kunnen wij hier bij het heropbouwen van lang-verdwenen gebouwen van een spelen met den dood gewagen. En dat dit gebeurt ten koste van de scheppende kunstenaars van heden is een tragisch feit in onze hedendaagsche kunstgeschiedenis.

Men zou zeggen dat er een overdreven eerbied voor het werk van 't verleden bestaat. Als men die richting logisch wilde doorvoeren is er geen enkele reden, die ons zou kunnen terughouden al'e verdwenen historische beteekenishebbende gebouwen naar bestaande dokumenten weder op te bouwen. Zou er iemand op dezelfde gronden durven aanraan schilderijen te maken en ze als oorspronkelijk werk van oude meesters te laten doorgaan? Dat is toch wel wat men met bouwwerken doet. Men vergeet echter dat, evenmin als men poëzie of een schilderij met de handen alléén maakt, men het een bouwwerk doet. De levende geest van den schepper, de stroomingen van den tijd hebben insgelijks hun deel in het wezen van het geheel.

Zeer te betreuren is het, dat door het heropbouwen van die oude gebouwen, zeoveel geld onttrokken wordt aan de kunst van onzen tijd. Het is weggeworpen, onbetwistbaar verloren, want alle mogelijke verdiensten beletten niet, dat daardoor tot de kultuur van onzen tijd niets wordt bijgedragen. Want al de jonge geestelijke krachten blijven door dusdanige handelwijze, als gevolg van een verkeerde kunstopvatting onerkend, bijgevolg ongebruikt. Er wordt jegens hen misdadig gehandeld. Nooit handelde men in vroeger tijden alzoo. Heeft men, na de verwoesting van de bemeubeling onzer kerken door de beeldstormers, opnieuw gothische altaren, enz., geplaatst? Heeft men de Groote Markt van Brussel, na het bombardement van 1695, heropgebouwd zooals zij te voren was? Noch het een noch het ander gebeurde. En wie bewondert niet de prachtige monumentale altaren onzer kerken, de rijkgetooide huizen van het Brusselsche Forum?

Laat men er voor zorgen, dat er thans naar die goede deugdelijke overleveringen van onze voorvaderen gewerkt worde. Bewijzen zijn geleverd, dat slechts die kunstwerken, welke gevolgen van de originneele geestelijke en stoffelijke stroomingen van hun tijd zijn, beteekenis behouden in de geschiedenis. Hetgeen er met het in stijl-arbeiden bereikt wordt, werd zeer juist door V. H. D., in de «Gazet van Brussel», kunstvervalsching genoemd. En het ware hoogst wenschelijk, dat de bouwmeesters-vereenigingen die, naar ik hoop, nog wat anders dan stoffelijk voordeel behartigen, zich tegen een systematische vervalsching van hunne kunst verzetten. Minstens zouden de jongere bouwkunstenaars zulks kunnen en moeten doen. Bij de ouderen hebben nog te veel romantische meeningen invloed. Zulk optreden zou, daar het uitgaat van de rechtstreeks-belanghebbenden, wellicht bij de opdrachtgevers gunstiger stemming kunnen verwekken, want zoolang de bouwmeesters zich niet principieel tegen het bouwen-in-stijl uitspreken, kan van onbevoegde zijde moeilijk het tegenovergestelde verwacht worden.

En dit om te eindigen.

Een menigte redenen hebben mij het vroeger afmaken van dit artikel belet. Het was opgevat en gedeeltelijk afgewerkt vóór het artikel «Kunstvervalsching», in de «Gazet van Brussel» van 25 Januari l.l. verschenen. Indien ik meen, dit hier te moeten aanmerken, is het, omdat enkele vergelijkingen (die voor de hand lagen) ook door mij gemaakt werden vóór ik kennis kreeg van bovengemeld artikel.

E. B. M.

STAD en LAND

BERICHT. — Den 31n dezer maand maand eindigt het eerste kwartaat van dit jaar. Wij raden onze abonnenten dringend aan, indien hun abonnement op dien datum verloopt, dit van stonden aan te laten hernieuwen ten einde eene vertraging in de regelmatige bestelling van het blad te vermijden.

Het is zeer wenschelijk zich voor drie maand te abonneeren. Men gelieve zich daartoe te wenden tot het postbureel zijner woonplaats of tot het bureel van het blad: Roodestraat, 44, Antwerpen.

De prijs per 3 maand is 5 fr.

DE HEROPENING DER SCHOLEN. — Wij vernemen dat de gemeentescholen heropend worden aanstaanden Maandag 19n Maart. Er zal les gegeven worden in onverwarmde lokalen, in den voormiddag van 10 tot 12 en in den namiddag van 3 tot 5 torenuur.

Het zal aan de studeerende jeugd geen kwaad doen. Wat haar echter wel tot later nadeel en geestesverminking gedijt, is de handelwijze van een gemeente-onderwijzer, die in het Zweedsche Zeemanshuis aan Vlaamsche kinderen van nauwelijks 11 jaar les geeft in aardrijkskunde in net Fransch. Daar zullen die dutskens veel van meedragen!

Die franskiljon vaagt wat fijn zijn slippen aan wetten en taalverordeningen!

EEN NEDERLANDSCH PROTEST. — De Nederlandsche Kamer van Koophandel te Brussel verzoekt ons het volgende te publiceeren:

«De goede trouw van het publiek wordt meer en meer misleid door den verkoop van vervalsch e en nagemaakte produkten, die het uiterlijk hebben als zijnde van Nederlandschen oorsprong, zooals: zeepen (Stuivers, Triomf, Dubbel-blank, Karnemelk, enz.), gistende meelsoorten (Hollandsche pannekoeken), quaker, stijfsel, tabak, chocolaad, cacao, enz. enz.

» De Nederlandsche Kamer van Koophandel, Ridderstraat, 31, te Brussel, de goede Nederlandsche reputatie verdedigend, stelt zich gratis ter beschikking der handelaars en partikulieren, met het oog op inlichtingen en navorschingen.»

DE GEMEENTERAAD VAN ANTWERPEN. — Ziehier den toestand van den gemeenteraad:

Overleden: Heeren Van de Walle, schepen Van Kuyck, Van Geel en Randaxhe.

Afwezig: Heeren Dens, Terwagne, Jonckheer, Longville, Tailliez, Tyck, Van den Bergh.

Hebben ontslag genomen: Heeren Cornette en Stroum.

HET HOLLANDSCH BROOD. — Het Nederlandsch-Belgisch Nieuwsagentschap publiceert de volgende mededeeling:

Sedert eenige dagen doen opnieuw de meest pessimistische geruchten de ronde over het Hollandsch brood. In de lokaliteiten die een regelmatige uitdeeling ingericht hebben van de door onze Noorde buren gebakken broodjes, is deze voedselaanvulling zoo gunstig ontvangen, dat haar intrekking een ware ontmoediging onder de huisvrouwen zou veroorzaakt hebben. Het was dus van belang nauwkeurige zekerheid te hebben omtrent de inzichten van het Nederlandsche Komiteit voor de levensmiddelenverzorging van België (komiteit van Brabant). De bestuurders van dit organism, die zulke loffelijke poginsen doen om de Belgische bevolking te helpen en die hun taak vervullen met een bescheidenheid, welke verdient vermeld te worden, zijn zoo goed geweest het Nederlandsch-Belgisch Agentschap op te dragen het publiek gerust te stellen.

De Nederlandsche regeering heeft het plan niet de schikkingen, welke zij genomen heeft, te wijzigen, hebben zij ons verklaard. Ondanks de wezenlijke opofferingen, die het de Nederlandsche regeering onder de tegenwoordige omstandigheden kost, stelt zij, zooals voorheen, de hoeveelheden meel, vereischt voor het bakken der brooden die bestemd zijn voor onze bevolking, ter beschikking van het Nederlandsch Komiteit voor de levensmiddelenvoorziening van België. De samenstelling van het brood zal een wijziging ondergaan, welke een stijgend in de verzendingen na zich zal sleepen van den 11n tot den 18n Maart. De mogelijkheid van een vermindering der hoeveelheid is niet uitgesloten. De prijs van het brood voor de volgende periode is nog niet vastgesteld, maar het is zeer waarschijnlijk, dat het verschil met den tegenwoordigen prijs niet belangrijk zal zijn.

Er is dus geen sprake van voor het oogenblik, zooals werd rondverteld, de verzendingen te doen ophouden en de gemeenten, wel haar toevlucht genomen hebben tot de goede diensten van het komiteit, zullen blijven voortgaan de brooden, wier verdeeling zij verzekeren, te ontvangen.

Ziedaar, hetgeen officieel medegedeeld wordt door het Bureau van het Nederlandsche komiteit voor de levensmiddelenvoorziening van België (Komiteit van Brabant), dat zich bovendien ter beschikking houdt van de gemeentebesturen voor al'es wat de diensten betreft, welke het on zoo'n edelmoedige wijze op zich genomen heeft.

Iets voor iederen dag

De politieke fronten bewegen

Er is nog geen beweging van groote beteekenis aan de fronten, maar toch grijpen er gewichtige gebeurenissen plaats, die den oorlog tot een spoedig einde *kunnen* brengen, zelfs indien er niet meer gevochten werd.

Twee feiten beheerschen thans den toestand: de Revolutie te Petersburg en in andere groote Russische steden en het onslag van den Franschen oorlogsminister Lautey, den generaal met groote faam, den veroveraar van Marokko.

Is dit laatste feit nogmaals een gevolg van de zenuwachtigheid die chronisch heerscht in het Parijsche parlement en is het een alleenstaand geval zonder verdere beteekenis? Of is het een voorspook van ontzaglijke veranderingen in de Fransche regeering en ligt het kabinet Briand er misschien reeds op dit oogenblik?

Een ministerieele verwisseling is bij onze Zuiderburen nog van minder beteekenis dan bij een ander volk. Als schoon kom: een ministerie Barthou in de plaats en hoewel dit gewezen kabinetshoofd onder de oppositie-leden genoemd wordt, zou dit wel een taktiek kunnen wezen die de goedkeuring van president Poincaré en van Briand zelf wegdraagt. Dan zou er niets veranderd wezen. Barthou is zoo goed als Briand de man van het Elysée. Maar het oud, wrokkig en taai ventje dat Delcassé heet, wordt vernoemd en wat achter zijn nieuw optreden schuilt klinkt reeds bedenkelijk, nog bedenkelijker eenter de actie van «le tigre», van Clémenceau.

Komt die aan 't bewind dan staat Frankrijk ongetwijfeld voor een presidentskriezis en, op dit hachelijk oogenblik, zouden de gevolgen daarvan onberekenbaar kunnen zijn. Zou de oorlog uitgebarsten zijn indien Pams den 17 Januari 1913 gekozen ware geweest in stede van Raymond Poincaré? Daar Pams een tegenstrever was van de revanchards, van Delcassé en Iswolski, is die vraag zoo zinledig niet als ze schijnen kan bij eersten aanblik. Maar dat zijn thans platonische beschouwingen en niet het verleden doch de toekomst heeft alleen aangelegenheid.

Frankrijk, dit is zeker, lijdt onder de groote offers die het bracht en nadert misschien de grens van de bereidwilligheid.

Voor de eerste maal kregen de socialisten die tegen den oorlog zijn en vredesvoorwaarden willen bespreken de meerderheid. In Frankrijk is er gisting en bij ons is er gissing, doch de politieke fronten bewegen, dit is zeker.

Een veel grooter en gewichtiger vraagteeken is Rusland. Daar sloeg de gisting over tot opstand, ja tot omwenteling en werpt den Tzaar, alleenheerscher en paus, van zijn troon.

De beteekenis van het oproer zal afhangen van *de oorzaak* waardoor het verwekt werd.

Ligt die oorzaak in gebrek aan levensmiddelen, dan kan de revolutie niet gekanaliseerd worden, want geen nieuw regeering kan het mirakel der vermenigvuldiging der brooden hernieuwen.

Hebben wij met een politieke beweging te doen, door Doema-leden in 't leven geroepen, dan staan we voor twee mogelijkheden: een regeering die hardnekkiger den oorlog wil doorrijven, of eene die het nuttelooze van verder bloedvergieten inziet en tot onderhandelen wil overgaan. In beide gevallen kan de beweging door de vertegenwoordigers van Engeland en Frankrijk toch eindelijk weer in het vaarwater der Entente geleid worden.

Maar een volk, en vooral een leger — en het is te Petersburg het geval — dat zijn regeering afstelt door 't geweld van de wapens en de ministers in de gevangenis opsluit, is een veeg teeken voor een oorlogvoerend land.

Staan we voor een land dat, gelijk de Fransche Revolutie, heel de natie in de wapens roept en naar de grens snelt met een geestdriftige *Marseillaise*? 't Is weinig te denken van Rusland.

Of is het een uitbarsting van volkswoede, gelijk den 4 September 1870, die het keizerrijk afstelt en de republiek uit-

roept, doch nog meer ontreddering brengt in staf en leger? Dan zal ook daar de *débâcle* niet uitblijven.

Niemand nochtans heeft zoozeer misrekend als wel de Engelsche pers.

Toen de onlusten te Petersburg niet langer verholen konden gehouden worden bleef Engeland de zaak goedlachs als een relletje beoordeelen, een relletje dat er bijna kermisachtig uitzag en van het goed humeur der Russen moest getuigen 't Ging wel om gebrek aan levensmiddelen maar toch deelde het volk brood, neen, *wittebrood* aan die brave kozakken uit en de vrouwen maakten pret met de soldaten. De soldaten juichten het volk, het volk de soldaten toe! Een nationaal feest, zoudt ge zeggen, een soort van *revue du 14 juillet* te Parijs.

Wilt ge letterlijk de brok uit de *Daily Chronicle*? Ge krijgt den indruk dat de menschen daar lijden aan overvoeding en aan fuifkoorts.

Hier is 't:

« De onrust komt aan den dag in den vorm van straatbetoogingen *van een buitengewoon goedaardig karakter*. Volksmenigten zwerven door de straten, meerendeels vrouwen en jongens, met enkele werklieden er tusschen. *De menigte is merkwaardig goed geluimd, vermoedelijk wegens het ontbreken van wodka* en juicht de troepen, die in de straten patroeljeeren, toe. Bij het Moskousche station heeft het volk de kozakken op *witte-brood* en cigaretten onthaald. *De vrouwen malden* met de soldaten.

Op het oogenblik is de voornaamste beweging niet revolutionair. Zij lijkt niet op een opstand van het volk en is eenvoudig ingegeven door het dringend verlangen dat het *levensmiddelvraagstuk* energiek geregeld zal worden. »

We zullen maar het eenigste doen wat er opzit: de gebeurtenissen afwachten.

Verschiet niet als ze zich snel, bliksemsnel ontrollen, en dan wie zegt dat we den vrede niet krijgen nog vóór Paschen, zooals we altijd ondanks alles, meer uit wensch dan uit redeneering en overtuiging, voorspeld hebben?

Een mensch zijn hart juicht al alleen met er de mogelijkheid van in te zien.

Italië heeft ook niet veel noodig om zich in de armen van Giolitti, als in die van zijn reddenden engel, te werpen.

Zelfs de Engelsche overwinning in Mesopotamië en de verovering van de heilige stad Bagdad kan een vredefaktor wezen, want de diepgekwetste eigenliefde van Engeland, erlangt er een weldoenden balsem door; zijn aanzien komt wat overeind in het Oosten en 't is van groot belang voor een land dat daar het Indisch keizerrijk in zijn wankelbaar evenwicht heeft te houden.

Als nu de Kaiser nogmaals met vredevoorstellen moest komen zou de afwering niet meer zoo plomp onvoorwaardelijk, zoo bot misprijzend wezen.

Maar kan, zal ze nog komen van dien kant?

Wij. Vlamingen, moeten nu slechts aan ons zelven denken en vooruit werken.

Wij zullen méér verkrijgen, en verwezenlijken als de toestand nog onzeker is, en wij in aanmerking komen, dan wanneer een der partijen al te zegevierend uit den wereldoorlog zou treden. 't Is nog zóó ver niet, maar die kans bestaat en 't is niet het gunstigst wat ons kan overkomen.

Raad van Vlaanderen, wij betrouwen op U!

LUC.

DE OORLOG

De Toestand

Alhoewel sinds eenigen tijd reeds verontrustende berichten over den binnenlandschen toestand in Rusland de ronde deden, en de Russische en Engelsche censuur het verspreiden ervan niet meer onderdrukken kon, is de mededeeling als een bliksemstraal in den helderen Entente-hemel gekomen, dat te Petrograd de revolutie is uitgebroken, en zich zegevierend van het bewind heeft meester gemaakt. Het is een omwenteling van zeer bijzonderen aard: de Doema wordt evenals de Rijksraad bij oekaze van den tsaar ontbonden, slaat het verbod tot vergaderen in den wind en neemt zelf de leiding van 's lands zaken in handen door de stichting in haar schoot van een voorloopig bewind.

Wij hebben hier vooreerst de oorzaken te bespreken. Rusland met zijn verouderden regeeringsvorm, waarbij de macht van overal komt behalve uit het volk, is misschien wel geschikt als bondgenoot die menschenmateriaal levert voor een oorlog van korten duur, maar niet om bijna drie jaar lang een strijd vol te houden die van al de machtsmiddelen waarover het kan beschikken de hoogst mogelijke prestatie vergt. Wij schreven vroeger reeds dat het uitgestrekte rijk over zoo weinig verbindingswegen met zijn bondgenooten beschikt, dat het zoo goed als afgezonderd is, want de zeeweg langs de Noordkaap om is slechts een deel van het jaar vrij, en nu met de verscherping van den Duitschen duikbootoorlog nagenoeg geheel afgesneden; de Dardanellen zijn gesloten; blijft dus over de verbindingen langs Azië (Wladivostock en Perzië) te weinig ontwikkeld om als hulpbron in aanmerking te kunnen komen voor het ophouden van den regelmatigen zakengang in een land van minstens 160 millioen inwoners. De omstandigheid dat Rusland feitelijk aan zijn lot is overgelaten, en naast de zorgen die een millioenenleger moebrengt ook nog met binnenlandsche moeilijkheden van voedselvoorziening, het dempen van politieke twisten enz. af te rekenen heeft, vereischt een methodische organisatie welke alleen mogelijk is door innige samenwerking van een vastberaden, langs parlementairen weg gekozen, regeering met een degelijken ambtenaarsstand, en een offervaardig, vaderlandslievend volk. Buiten het laatste wellicht, zal men die elementen ver moeten gaan zoeken in Rusland. Samenwerking tusschen Kabinet en Doema bestaat er niet; de regeering beloert de Doema, ontbindt of verdaagt ze op het eerste voorteeken van onvergenoegdheid en kritiek, en regeert eigenmachtig in naam van den tsaar een kolossale menschenmassa die (met haar 80 % analfabeten) over het deel van den oorlog de meest primitieve opvattingen heeft.

De gevolgen van dit gebrekkig regeeringssysteem, dat veel slechter is dan een dictatuurschap zooals Porfirio Diaz in Mexiko voerde, zijn dan ook niet uitgebleven. Het Petersburger Telegraaf Agentschap spreekt van volslagen wanorde en ontreddering, die zich openbaart in een bijna onbegrijpelijke levensmiddelenschaarschte. Rusland immers is een Europeesche graanschuur, de uitvoer van granen is bijna geheel stilgelegd, zoodat de stocks in de Zwarte Zee-havens met gevaar voor verrotting moeten opgeslagen worden. Met bevreemding lezen wij dat er in Kiew geen meel voorhanden is. Waar is dan de graanproduktie van Bessarabië gebleven? Dat alles is slechts mogelijk wanneer inderdaad de ontreddering der openbare diensten, voornamelijk van het vervoer, volledig is. Het spoorwegbeheer had reeds de passagierstreinen voorloopig afgeschaft omdat een groote hoeveelheid materieel voor legerbehoeften opgeëischt is; levensmiddelen waren er dus wel, maar de transportmiddelen ontbraken om ze op de gebrek lijdende punten aan te brengen. Die verklaring van den toestand is waarschijnlijk, wanneer men er het ontbreken van de arbeidskrachten, waaraan over heel Europa een tekort is, aan toevoegt. De kolenkrisis er ook door ontstaan.

De toestand moet in ieder geval zoo Petrograd zoo ernstig geweest zijn, dat hij ondragelijk werd en tot stakingen aanleiding heeft gegeven, als protest tegen de regeering die men van wanbeheer beschuldigde. Als het ergens slecht gaat, schuift men de schuld op den hals van degenen die de leiding der zaken in handen hebben, dat is heel natuurlijk. Dit verklaart waarom de bevolking zich bij de revolutionnairen heeft aangesloten. Of zij zich niet als wapen heeft laten gebruiken in de handen van een politieke groep valt nog te onderzoeken; van welke is in ieder geval met de inlichtingen waarover wij beschikken moeilijk uit te maken. Het garnizoen heeft met de opstandelingen gemeene zaak gemaakt, om de eenvoudige reden dat de hoogere officieren van het garnizoen heel de beweging aan gang hebben helpen steken, vermits er zelfs een kolonel van den generalen staf bij betrokken is.

Nu komen wij tot den politieken ondergrond van de omwenteling. Tijdelijke hongersnood schijnt er wel de aanleiding toe geweest te zijn, maar de Doema heeft de leiding van de openbare zaken niet slechts in handen genomen om den hongersnood te doen ophouden, immers de vervallen verklaarde regeering kan toch niets liever hebben gewenscht dan de ingetreden ontreddering zoohaast mogelijk te doen ophouden. De Doema heeft willen gedaan maken met een despotischen regeeringsvorm die onbestaanbaar is op een oogenblik dat over het lot van Rusland zelf kan worden beslist. De daad van de Doema, die tegen den wil (afgedwongen door Golitzyn) van den tsaar, blijven vergaderen is, is een staatsgreep die de zwaarste gevolgen na zich sleepen kan voor de politieke organisatie van het Russische rijk, en een keerpunt kan worden in zijn geschiedenis. Wij laten alle voorspellingen daaromtrent achterwege, omdat een andere kwestie van grooter belang voor het tegenwoordige oogenblik zich opdringt, namelijk: welke zullen de gevolgen zijn van die gebeurtenissen met het oog op de oorlogvoering?

Die gevolgen zijn alleen afhankelijk van de gezindheid der twaalf leden van de Uitvoerende Kommissie die het bewind hebben tot zich getrokken. Is de meerderheid daarvan samengesteld uit leden van de liberale Doema-groep, dan zal de Kommissie ijveren voor een voortzetting van den oorlog tot het uiterste, aangezien die groep een dergelijk standpunt inneemt; is de samenstelling overwegend arbeiderspartijdig, dan mag men zich aan een breede strooming ten gunste van den vrede verwachten, want de arbeiderspartij wil niet hooren van inlijvingsplannen, maalt niets om Konstantinopel en de zeeëngten, evenmin als de groote volksmassa.

Het feit dat het P. T. A. die namen verzwijgt kan het vermoeden wekken, dat de laatste veronderstelling het geval is. Wij wachten bevestiging af alvorens ons beslist uit te spreken. Het is inderdaad tevens nog een groot vraagteeken of de staatsgreep, dien de revolutionnairen in de hoofdstad zoo kranig hebben aangedurfd, van blijvenden aard zal zijn, of de tsaar er kans toe ziet of wenscht den opstand in bloed te smoren. De beweging blijkt in verschillende centra tegelijkertijd te zijn ontstaan, de revolutie georganiseerd in Moskou, Kazan, Charkow, Odessa, Kronstadt enz., welke steden zich hebben aangesloten bij de Uitvoerende-Kommissie, die dan op haar beurt overal militaire kommandanten aanstelt.

Veel van die berichten komen ons toe langs omwegen, en geven geen of weinig uitleg over de blijkbaar bloedige gebeurtenissen die zijn voorafgegaan, hetgeen een objektief beoordeelen van den toestand niet gemakkelijk maakt. Voor zoover wij kunnen nagaan is de beweging niet in hoofdzaak tegen den tsaar gericht, en zal de Uitvoerende Kommissie wel beroeven met het staatshoofd in onderhandeling te treden. Van den afloop dier onderhandelingen zal het afhangen of Rusland al dan niet zijn innerlijke bevrijding heeft voltrokken.

Wij hoeven niet te zeggen dat de gissing bij den Russischen bondgenoot, die zich op het front zou kunnen doen gelden, zijn tegenwoordige militaire positie en die van de Entente alles behalve kan versterken. Ook het aftreden van Lyautey is voor de Geallieerden een onaangename gebeurtenis, die niet zonder invloed kan blijven op de positie van het Kabinet Briand.

Van de fronten, geen nieuws van belang.

N. B. — Bovenstaande beschouwingen waren reeds geschreven vóór ons het bericht bereikte, dat de Tsaar afstand heeft gedaan van den troon.

Officieele Legerberichten

VAN TURKSCHE ZIJDE

ARMENIE

Konstantinopel, Woensdag 14 Maart. — Officieel:

Van beide zijden levendige werkzaamheid van verkenningspatroeljes. De ondernemingen van den vijand gelukten geen van alle. Onze verkenners hebben eenige gevangenen gemaakt en een zekere hoeveelheid munitie en ander materiaal genomen.

VAN RUSSISCHE ZIJDE

RUSSISCH GEVECHTSTERREIN

Londen, Donderdag 15 Maart. — Men ontvangt officieel Russisch communiqué:

De vijand heeft vannacht onze stellingen ten Zuid-Westen van Bezzany aangevallen en er een deel van bezet. Door een tegenaanval hebben wij hen er met groote verliezen weer uit verdreven.

TELEGRAMMEN

DE RUSSISCHE REVOLUTIE

DE WANORDELIJKHEDEN

Te Haparanda zijn, blijkens vandaag te Kopenhagen ontvangen berichten, reizigers uit Rusland aangekomen, die mededeelen dat niet alleen in St-Petersburg, maar ook in Moskou en andere steden in midden-Rusland revolutie is uitgebroken. Het geheele spoorwegverkeer voor partikulieren is gestaakt; er rijden nog slechts militaire treinen. Een dor reizigers was voor veel geld een plaats in een dier treinen machtig geworden.

Sedert Donderdag van de vorige week staan, tengevolge van werkstaking, alle groote fabrieken in Rusland stil.

Keulen, 15 Maart. — Volgens een telegram uit Kopenhagen aan de «Kölnische Zeitung», worden over Haparanda onophoudelijk nieuwe bijzonderheden bekend over de ernstige wanordelijkheden, die Rusland sinds een week schokken.

Volgens die berichten leek St-Petersburg Zaterdag sprekend op een slagveld. De bevolking was aangemaand binnenshuis te blijven, daar de regeering het leven der bewoners niet kon beschermen. Het op Zondag en Maandag gebeurde heeft waarschijnlijk den doorslag gegeven ten aanzien van het besluit der regeering om de Rijksdoema voor onbepaalden tijd te verdagen.

Latere berichten behelzen, dat de regeering onder den druk van den binnenlandschen toestand aan de hoofdstad St-Petersburg zelfbestuur heeft toegestaan, waarom de stad 15 jaar lang met den meesten drang aangehouden heeft.

De kommissie ter overwegung van de Finsche vraagstukken besloot er bij den Finschen senaat op aan te dringen om het onderzoek nopens het Finsche tolTarief zoo mogelijk te verhaasten. Ook werd Finland's deelneming aan de oorlogsuitgaven grondig behandeld.

«Dagens Nyheter», het te Stockholm verschijnende blad, meldt dat Russische revolutionnairen de spoorwegbrug die de verbinding tusschen het Finsche en het Russische spoorwegnet vormt, in de lucht hebben laten vliegen.

St-Petersburg, 14 Maart. — Bark, Protopopof, Sturmer e.a. zijn door de revolutionnairen gevangen genomen; ook baron Fredericks, de minister van het keizerlijke hof, dien het volk sterk verdenkt van onder Duitschen invloed te staan.

De revolutionnairen hebben het Winterpaleis bezet.

De gezanten van Frankrijk en Engeland zijn onderhandelingen met het uitvoerend komiteit uit de Doema begonnen.

VERKLARINGEN VAN RODZIANKO

De «Kölnische Zeitung» vernneemt uit Kopenhagen dat Rodzianko, de voorzitter van de Doema, Vrijdag buiten de orde, een verklaring heeft afgelegd. Daarbij zou hij o.a. gezegd hebben:

De wanordelijkheden die wegens den hongersnood in St-Petersburg en veel andere steden van midden-Rusland uitgebroken zijn, hebben allengs een zoodanigen omvang gekregen, als niet meer kan worden geduld. Ze zijn dubbel betreurenswaardig in den moeilijken oorlogstijd, dien Rusland op het oogenblik doorleeft. Het gebeurde is in de eerste plaats door het ontbreken van doelmatige organisaties veroorzaakt. De huidige toestand eischt dringend de onverwijlde toepassing van maatregelen, die de bevolking kunnen geruststellen. Daarom komt vandaag op mijn verzoek onder voorzitterschap van den ministerpresident een buitengewone raad bijeen, waaraan de ministers, die de buitengewone verdedigingskommissies leiden, deelnemen, en verder de president, vice-president en sekretaris der Doema zoomede vertegenwoordigers van de hoofdstad en zemstvo's.

Rodzianko voegde daarbij, die verklaring in overeenstemming met den minister-president af te leggen. De tekst werd denzelfden dag ter gorststelling overal in St-Petersburg en Moskou aangeplakt.

St-Petersburg, 15 Maart. — Rodzianko heeft uit naam van het uitvoerend komiteit aan de bevelhebbers van de vloot en van de legers op alle fronten een manifest gezonden, waarin hij hun verzoekt kalm te blijven en den strijd tegen den vijand voort te zetten, terwijl het komiteit den binnenlandschen vrede handhaaft.

De revolutionnairen hebben een voorloopige regeering ingesteld.

TOETREDINGEN

St-Petersburg, 14 Maart. — Moskou heeft zich zonder dat er bloed is vergoten, bij de revolutie aangesloten.

Moskou, 15 Maart. — Hier heerscht groote vreugde wegens de revolutie. Er heeft zich een militair komiteit gevormd, ter handhaving van de orde met steun van een brigade artillerie, vijf regimenten infanterie en een duizendtal milicien.

De militaire kommandant van Moskou is in hechtenis genomen, evenals duizenden en duizenden gendarmen en agenten van politie. Politieke gevangenen zijn op vrije voeten gesteld.

Nisjni Novgorod en Sjarkof scharen zich aan den kant van de revolutie.

Londen, 14 Maart. — De afgevaardigden Pepelajef en Taskin hebben zich, in opdracht van het uitvoerend komiteit uit de Doema, naar Kroonstad begeven, waar de troepen zich ter beschikking van de Doema hebben gesteld.

Pepelajef is tot bevelhebber van Kroonstad benoemd.

St-Petersburg, 15 Maart. — De arbeidersafgevaardigden uit de Doema hebben tot de arbeidersbevolking herhaalde aanmaningen gericht om de orde te bewaren en het werk te hervatten, opdat de soldaten aan het front den strijd kunnen voortzetten.

St-Petersburg, 15 Maart. — Grootvorst Cyrillus heeft verklaard zich onvoorwaardelijk ter beschikking van Rodzianko te stellen. Alexejef antwoordde het voorstel van de Doema aan te nemen. Broessilof zei, jegens keizer en vaderland, zijn plicht te doen.

Goremikin is in hechtenis genomen. Het eerste en vierde regiment der kozakken van de Don hebben zich bij de revolutie aangesloten.

STURMER EN PROTOPOPOF VERMOORD?

Berlijn, 16 Maart. — Het «Berliner Tageblatt» schrijft uit Kopenhagen:

Naar een bericht uit «Extrabladet» heeft de Russische konsul te Haparanda medegedeeld, dat Stürmer en Protopopof door het volk vermoord werden.

Uit «Berliner Tageblatt» meldt uit Stockholm:

Tegenover een gerucht over een vlucht van den Tsaar naar het Zuiden, wordt gemeld dat de Tsaar zich sinds den 8n Maart in het hoofdkwartier in zekerheid bevindt. De Tsarin verbleef al dien tijd te Zarskoje Sole.

DE VEREENIGDE STATEN EN DUITSCHLAND

London, 15 Maart. — De Washingtonsche korrespondent van de «Daily Telegraph» seint d.d. heden:

Ondanks de snelle opeenvolging van belangrijke gebeurtenissen, als het in den grond boren van de «Algonquin», Emma's breuk met Duitschland en de aankomst van Gerard, zijn de zenuwen van de regeering niet van streek geraakt. Over het gebeurde met de «Algonquin» wordt opgemerkt dat de benaming den tijd heeft gehad zich te borgen. Er is een aanduiding uit Berlijn, dat Duitschland de bewapening van Amerikaansche schepen niet als een oorlogsdaad beschouwt en dat een oorlogsverklaring in elk geval van den kant der Vereenigde Staten zal moeten komen.

Men denkt hier dat de aankomst van Bernstorff te Berlijn ertoe zal leiden dat Duitschland overtuigd wordt dat Washington niet bluft en dat de duikboot-kommandanten opdracht zullen krijgen de Amerikaansche vlag te ontzien.

Er worden hier maatregelen van verdediging getroffen in een mate als sedert den burgeroorlog niet van het land zijn gevraagd. Onder de aangelegenheden die aan de buitengewone zitting van het Kongres zullen worden voorgelegd, is: algemeene dienstplicht of algemeene africhting. Er komen nog andere verdedigingsmaatregelen aan de orde, waarover ik niet mag berichten. Zij zijn van ingrijpenden aard en hun vorm zal afhangen van gebeurtenissen in de eerstvolgende weken.

Men spreekt hier ongaarne over hetgeen Amerika zou doen als Duitschland de gewapende onzijdigheid mocht aantasten. Niettemin neemt de openbare meening een bepaalde richting en als er oorlog komt zullen we waarschijnlijk weinig hooren van de meening dat de Vereenigde Staten hun oorlog afzonderlijk en zonder de partij der Entente te kiezen, moet voeren.

Men ziet hier meer en meer in, dat de Amerikaansche vrede van den vrede in het algemeen afhankelijk zal zijn en dat de loop, welken de algemeene zaak zal nemen, dien van Amerika's bijzondere zaak zal bepalen. Men vindt geen militaire- of marine-overheidspersonen geneigd om de plannen openlijk te bespreken, maar ze begrijpen ten minste, dat de oorlog noodeloos zou worden gerekt door de zaken stelselmatig op de lange baan te schuiven. Ook zou het leven van veel Amerikanen zoodoende zonder noodzaak opgeofferd worden. Verscheidene autoriteiten, wier namen eerbied afdwingen, staan de meening voor dat de beste verdediging een krachtig offensief is. Dit zou gelijk staan met medewerking van de Amerikaansche zeemacht aan uw zijde van den Atlantischen oceaan en medewerking van Amerikaansche soldaten aan de vuurlijn in Frankrijk.

DE MOEILIJKHEDEN VAN HET KABINET BRIAND

Parijs, 15 Maart. — Admiraal Lacaze (minister van marine) is tot minister van oorlog ad interim benoemd.

Parijs, 15 Maart. — De «Temps» zegt: Niemand kan er in Frankrijk rechtmatig belang bij hebben om het incident op te blazen, gister in de Kamer uitgelokt door het ongelukkige woord van generaal Lyatey. Nu hij is afgetreden als minister van oorlog, is de wetgevende macht in haar eer hersteld.

Het «Journal der Débats» vindt dat de woorden van Lyautey niet op een gelukkig tijdstip kwamen, maar meent, dat ze geen uitdaging ten opzichte van het parlement bevatten en acht de ten toon gespreide verontwaardiging een beetje opgeschroefd. Lyautey was in het parlement niet op zijn plaats. Nu komt zijn werkkracht, waar ze behoort, aldus eindigt het blad.

De Action Française, gelijk Clemenceau's volgelingen in de Fransche Kamer en den Senaat zich noemen, heeft besloten de regeering voorloopig niet te interpelleeren, doch den passieven tegenstand tegen het kabinet voort te zetten.

De Parijsche bladen beginnen zich reeds bezig te houden met de vermoedelijke samenstelling van het kabinet, dat het ministerie Briand — indien het aftreedt — zal opvolgen. De «Gaulois» noemt Ribot, den minister van financiën, (die thans te Londen vertoeft) een geschikt opvolger voor Briand; Barthou en Painlevé zouden in zijn kabinet op den voorgrond treden. Ook de naam van senator Pams, die destijds de tegenkandidaat van Poincaré voor het presidentschap was, wordt genoemd.

DE TERUGNEMING DER DUITSCHE LINIES AAN DE ANCRE

Bern, 14 Maart. — Een bericht uit Londen aan het «Giornale d'Italia» behandelt de terugneming van de Duitsche linies aan de Ancre, waarvoor men nu ook in Engeland uitkomt. De Engelschen werden gedwongen om den aanval voor te bereiden op een terrein, dat hun onbekend is, maar waarmee de Duitschers volkomen vertrouwd zijn. Tijd, geld en menschenlevens moesten de Engelschen daarvoor prijs geven. Het Britsche offensief onderging daardoor vertraging. Alle voorbereidselen, die de Engelschen hadden getroffen, zijn in het water gevallen.

DE DUIKBOOT- EN MIJNOORLOG

Kristiania, 15 Maart. — «Morgenbladet» meldt, dat het reeds als in den grond geboord opgegeven Noorsche stoomschip «Dana» 9 Maart bij Lerwick is getorpedeerd, hoewel Engelsche oorlogsvaartuigen het begeleidden.

Het Noorsche stoomschip «Davanger», met ruim 7000 ton gerst op reis van Noord-Amerika naar hier, was zoo goed als geheel op Rotterdamsche beurspolis (f 2,500,000) verzekerd.

De geheele lading was bestemd voor de Nederlandsche gist- en spiritusfabriek te Delft.

Men meldt, dat het schip getorpedeerd is.

DE IERSCHE KWESTIE

London, 15 Maart. — De «Times» heeft een belangrijk hoofdartikel over het Iersche vraagstuk, waarin zij zegt: De poging om een regeling te vinden, mag niet opgegeven worden. De rede van den eerste-minister verleden week erkende, dat Ulster's recht niet door dwang mag aangetast worden. Dat zuivert de lucht. Maar het is nu zeker, dat de verantwoording op den Ulster-mannen rust. Kunnen zij geen concessies doen?

Het belang van deze uitlating is, dat terwijl het verzuim in de rede van den eerste-minister, die de nationalisten tot oppositie dreef, was, dat hij geenerlei beroep op de Ulster-mannen deed, om concessies te doen, thans de voornaamste helpster van de regeering in de pers zoo duidelijk te kennen geeft dat dit verzuim goed gemaakt moet worden.

London, 15 Maart. — De «Star» noemt het hoofdartikel van de «Times» veelbetekenend. Het duidt het begin van verzet bij de unionisten tegen de extremisten van Noordoost-Ulster aan.

Veleriei

—— Rijksminister Helfferich is ter inwinning van inlichtingen naar België vertrokken. Hij gaat het eerst naar Brussel.

—— De Engelsche overheid heeft 1900 Noorsche zeelieden, die geen werk hebben, verboden te vertrekken.

—— Op de spoorlijn Hohenbudberg-Duisburg Hochfeld Süd loopen ruim 200 treinen per etmaal, wat intusschen nog niet voldoende is om het vervoer naar behooren te bewerkstelligen. Daarom zal op dat weggedeelte vierdubbel spoor aangelegd en bij Duisburg-Hochfeld tevens een nieuwe brug met vierdubbel spoor over den Rijn worden gebouwd, mede omdat de bestaande brug met dubbel spoor begint te verslijten en het herstel en de versterking daarvan bijna even groote onkosten zouden vorderen. Ook zullen eenige stationsemplacementen, o.a. te Duisburg-Hochfeld Süd en Friemersheim worden uitgebreid. De kosten worden op 300 millioen geraamd.

—— Uit naam van de Engelsche regeering is in het Lagerhuis gewaarschuwd, dat er op het laatst van de lente en in het begin van den zomer in Engeland in het geheel geen aardappelen meer zullen zijn.

—— In het Lagerhuis heeft een lid er over geklaagd, dat terwijl er gebrek aan scheepsruimte is, dezer dagen een schip in Engeland werd verwacht dat aan boord had: twee olifanten, een tijger, 400 apen, vijf pithons en 100 Indische shama's (een zangvogel). Een tweede schip zou een dergelijke bezending meebrengen. Voorts werden zeeleeuwen uit Amerika verwacht, een zebra uit Zuid-Afrika, enz.

Buitenland

UIT ENGELAND

Blijkens een mededeeling, door den Engelschen minister van binnenlandsche zaken den 5n dezer in het Lagerhuis afgelegd, zijn er in Engeland en Wales wegens dronkenschap veroordeeld in 1913 35,765 vrouwen, in 1914 37,311, in 1915 33,211 en in 1916 21,244. Van dit laatste getal was de minister niet zeker. Gelijk men weet, is in den loop van den oorlog de drankverkoop aanmerkelijk beperkt.

UIT NOORWEGEN

Zondag schreef «Tidens Tegn», dat er weer kokesgebrek in Kristiania was. De voorraad was op en men moest het doen met wat de gasfabriek dagelijks leverde, hetgeen niet genoeg is. En het was nog altijd koud. De scholen, die al een tijd gesloten zijn geweest, zouden vermoedelijk weer moeten sluiten.

UIT DENEMARKEN

Als bezuinigingsmaatregel is het in Denemarken automobilisten verboden, op werkdagen te rijden buiten een kring met een straal van 40 km. van hun huis af, op Zondagen van 15 km. Op overtreding staat boete tot 10.000 kronen toe of zelf gevangenisstraf.

VOORUITGANG

Door den ijsgang in de Sont waren de Deensche eilandforten Saltholm en Flak een week lang van de buitenwereld afgesloten. Telegrafisch kwam toen bericht, dat er op Saltholm iemand ernstig ziek en een dokter hoognoodig was. Een tweedekker van het leger bracht er den dokter en tegelijk een zak post. Vliegtuigen — men zou het haast vergeten — kunnen dus nog voor iets anders dienen dan ter vermietiging.

DREIGENDE SPOORWEGSTAKING IN DE VEREENIGDE STATEN

New-York, 15 Maart. — De vakvereenigingen van spoorwegpersoneel hebben een ultimatum verzonden, waarin ze zeggen, Zaterdag te zullen staken, tenzij de spoorwegbesturen den achturenwerkdag toestaan alsmede betaling van overwerk naar verhouding. Men vermoedt, dat Wilson bereid is, tusschen beide te komen en beide partijen te vragen, water in haar wijn te doen.

Binnenland

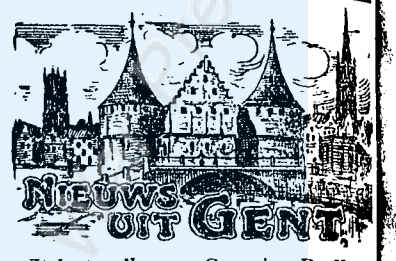

Ziek gevallen. — Georgina De Kneef, 18 jaar, fabriekwerkster, wonende Tinnenpotsstraat, 75, viel Woensdag in den Grooten Schouwburg ziek. Geneesheer Adam verzorgde haar en daarna werd het meisje met het ziekenrijtuig naar het hospitaal overgebracht.

Regeling van het brood. — De Gemeenteraad, in zitting van 12 Maart 1917, herziet zijn besluit van 15 Januari 1916 op voorstel van het Kollege van burgemeester en schepenen; besluit: Artikel 1 van het besluit van 14 Oogst 1916 wordt gewijzigd als volgt: «Art. 1. Oorlogsbrood vervaardigd met bloem gemalen of minstens 82% is alleen toegelaten. Dit brood mag maar gebakken worden in stukken wegende ten minste 1000 gram, twaalf uren na het bakken. Geene afwijking nopens het gewicht is toegelaten.

Het mag enkel gebakken worden door de bakkers van beroep en verkocht door gepatenteerde bakkers en herverkoopers, tegen den prijs van maximum 45 fr. per brood.

Deze bepaling zal onmiddellijk van kracht zijn. De andere bepalingen van bovenaangeduid reglement blijven behouden.

«De Lustige Boer». — Zon- en Maandag was de zaal van den Vlaamschen Schouwburg bomvol voor het zangspel «De Lustige Boer». Maandag 19 Maart, om 7 uur, derde opvoering. Kaarten in het locatiebureel van den Vlaamschen Schouwburg, open alle dagen van 2 tot 6 uur.

ALHAMBRA (Het Vlaamsch Tooneel, Zennelaan). — Zaterdag 17 Maart, te 8 uur 's avonds, gaat, gedurende dit tooneelseizoen, voor de eerste maal «De Tráfiest van Berreke Vertrust», van L. Peerenboom. Deze groote Brusselsche revue, in 1 voorspel en 5 tafereelen, die verleden jaar met zoo'n enorm succes opgevoerd werd en heel Brussel zoo hartelijk heeft doen lachen, zal zeker iedereen naar den Alhambra-Schouwburg lokken.

Prachtige schermen en nieuwe kostumen, nadeslepende muziek en zang, maken dezen revue aantrekkelijk in den hoogsten graad.

De tooneelschikking en ineenzetting zijn het werk van den heer Clauwaert. Orkest en koren staan onder de leiding van den heer De Joncker, de drie groote balletten onder die van den heer Engel.

De schermen zijn geschilderd door den heer Broeckaert.

De revue zal opgevoerd worden alle Zondagen, Maandagen, Donderdagen en Zaterdagen, telkens te 8 uur 's avonds; 's Zondags ook te 3 1/2 uur in namiddagvertooning.

VOLKSOPBEURING - BRUSSEL. Afdeeling «Volksontwikkeling». — Ontwikkelingsavondem. — Zondag, 18 Maart, te 7 uur, in 't Vlaamsch Huis, 16, Groote Markt, Brussel; (in samenwerking met den oud-leerlingen- en leerlingenbond «Help U Zelf»), voordracht door den heer Dr. Aug. Borms. Onderwerp: «Peru», (met lichtbeelden).

SCHURKENSTREEK. — Mej. V..., wonende in de Rogierstraat, te Schaarbeek, ging Woensdag avond, na haar dagtaak, huiswaarts. Bij het begin van de Keulenstraat naderden twee onbekenden van omstreeks 20 jaar, die haar voorstelden haar te vergezellen. Mej. V. bedankte en vervolgde haren weg. Aan de kerk van de H.H. Jan en Nikolaas ge-

komen, wierpen de twee kerels zich op haar. Een gaf haar een geweldigen stomp op het hoofd, zoodat Mej. V... bewusteloos neerzonk. Hiervan maakte de andere gebruik om haar van een veertigtal franken te berooven. Voorbijgangers droegen het slachtoffer naar het kommissariaat van politie, in de Kruisschottenstraat, waar het verzorgd werd.

BADPLAATS. — Voor een 14-tal dagen werd het Zwemdok van Schaarbeek gesloten, bij gebrek aan steenkolen, voor het verwarmen van 't water der stortbaden. Gelukkig kon reeds verleden Zaterdag die jammerlijke maatregel worden ingetrokken, zoodat de inrichting der Kesselsstraat weer ter beschikking der bevolking werd gesteld; de uren der opening en sluiting blijven dezelfde als voorheen.

Kunstnieuws

TOONEEL

Koninklijke Nederlandsche Schouwburg

« De Onbekende Vrouw », van A. Bisson, is een werk dat, bij zijne eerste opvoering te Antwerpen, een buitengewonen bijval behaalde. Het is een boeiend drama, dat van af het begin tot het einde de belangstelling gaande maakt, en het publiek in spanning houdt. Het stuk werd in langen tijd niet meer gespeeld: het heeft dus al de aantrekkelijkheid eener nieuwigheid, en zal stellig weer volle zalen lokken. Aan de nieuwe instudeering is de meeste zorg besteed: de hoofdrollen zijn in handen van dames M. Dilis-Beersmans, — wier creatie van « Jacqueline » weer van groote dramatische kracht getuigt, — M. Ruysbroeck, M. Bertryn, Ch. Noterman, J. Janssens, de heeren L. Bertryn, P. Janssens, Ed. Gorlé, G. Cauwenberg, A. Van Thillo, R. Vandeputte, R. Angenot, B. Ruysbroeck, enz., enz. Men mag zich dus aan eene puike uitvoering verwachten.

« De Onbekende Vrouw » wordt gespeeld Zaterdag 17, Zondag 18 (dag- en avondvoorstelling), Maandag 19 en Donderdag 22 Maart.

Men zorge bijtijds voor plaatsen.

Ter studie is gelegd: « De Rechte Lijn », van Fabricus. — (Medegedeeld.)

Briefwisseling

Voor de Politie

Als men te Merksem, alsook te Borgerhout, enige straten doorkruist, ontmoet men in deze bewuste tijden vele honden, mager als een graat. Elkeen werpt een blik van medelijden op deze arme dieren, die stap voor stap, trager als tallen ze de straatsteenen, denkend misschien aan vroeger vreugdedagen, straat-in straat-uit, rondkuieren.

Minerva

Eene dame, wier zoontje op het Atheneum te Antwerpen ter schole gaat en eene Fransche rekening medebrengt, geen Fransch kennend vraagt aan een politieagent:

— Mijnheer, wat wil dit zeggen?

— Oh! Madammeke, ge moet zekers bij den Duitsch zijn in de Minerva om het geld van uwe velobanden te ontvangen.

— Maar, ik heb nooit een velo gehad.

— 't Is pertang zoo, zulle.

Na links en rechts geloopen te hebben, heeft een bereidwillige wisselagent den droom opgelost.

En waarom zulke stukken niet in de beide talen gedrukt?

Iets voor Brasschaat

Ik hoorde twee normalisten, naar Lier terugkeerend, redekavelen. Zij hadden hunnen Vlaamschen durversfrak aan, en bespraken het opschrift der kwijtschriften van de gemeentemagazijnen van Brasschaat.

Daarop staat immers: « Communale » magazijnen!

Weerkundige Waarnemingen van Ign. J. H. Niesman, gezichtkundige Lange Nieuwstr., 50. Vrijdag 16 Maart, 4 u. 's middags.

Barometer: gisteren, 770 m/m; heden, 777.
Thermometer Celsius (binnen): maximum, 9 gr. minimum 7 gr. boven vriespunt.
Vochtigheidsmeter: 65.
Wind: West.
Waarschijnlijk te verwachten: Schoon weder.
Voor Zaterdag 17 Maart: zon op 7,11, onder 7,07 Torenuur.
Nieuwe maan: 23 Maart.

Voor hedzang willen de menschen den vrede? — Voor welke uitstallingen blijven de kinderen en ook wel « groote menschen » het langst zich vergapen? Voor de uitstallingen met soldaatjes, forten, kanonnen, roode-kruiswagentjes, tenten en zoo meer. Waarvoor dienen deze dingen? Om ze aan kinderen te geven. Niets is zoo verderfelijk als dit! Kinderen, ingroeï-zijnde geesten worden er door besmet. 't Is toch onredelijk: Nog nimmer werd de oorlog zoo verafschuwt, zoo gehaat en zoo verfoeid als thans, maar geen tijd is ook geweest dat — op schijnbaar onnoozele wijze — deze verschrikking zoozeer in de hand werd gewerkt. Dat de menschen, waar het ook mogelijk is, den oorlog bestrijden, ja, ook daar waar 't nog al ver gezocht is: Geen speelgoed meer voor kinderen dat hen aan den oorlog denken doet! Geen borstspelden meer gedragen verbeeldend dolk of mes of geweer! Geen bommen die — o ironie — als bloemenvazen gebruikt worden! Geen ringen uit schrapnells aan den vinger! Geen platen aan den wand, verheerlijking van wereldberoemde vechthanen, nog min van allerbloedigste, roemvolle veldslagen! Alles dat van den oorlog gewaagt, van den tijd toen 't menschdom zinneloos was, moet vernietigd. Ruk niet met één hand 't onkruid weg om met de andere 't zaad ervan te strooien!

Kleine diefstallen. — Uit den winkel van C..., in de Brusselstraat, werd een stuk witte zijde, 21 meter lang ontvreemd.

Inbraken. — Door middel van valsche sleutels zijn dieven binnengedrongen in den boekhandel van Jozef P..., gelegen in de Wegstraat, en hebben er ongeveer 50 boeken, waaronder werken van Zola, en De Coster's « Thijl Uilenspiegel », en eenig school- en schrijfgerief gestolen.

— In het huis van Michiel C..., tijdelijk in Holland verblijvend, zijn onbekende dieven ingebroken, en hebben zijn boekenkast, 150 werken bevattend, leeggeplunderd, en bovendien een wit-verlakt gasvuur meegenomen.

— Ten nadeele van de Gasmaatschappij werd een volledige gasbek aan het Kattendijk dok weggenomen.

— Dieven zijn, waarschijnlijk door middel van valsche sleutels, in de slaapkamer van Anna B..., wonende Everdijstraat, binnengeslopen, en hebben er een zwart lederen handzakje, een zwarten geldbeugel inhoudende, met ongeveer 20 frank in Belgisch geld, en een groote zilveren paternoster, van hooge waarde, geroobberd.

Overreden. — De genaamde Van der H..., Maria, weduwe De W..., 73 jaar oud, wonende Nationalestraat, werd eergisteren, rond 4 uur 's namiddags, op den hoek der Nationale- en Kronenburgstraten, door een beenhouwersgespan, toehoorende aan V..., uit de Lange Looibroekstraat, overreden. Het oudje werd aan de voeten ernstig gewond, en moest naar het Sint-Elisabethgasthuis overgebracht werden. De heer adjunktkommissaris Vergult der 4e wijk heeft zonder verwijl een onderzoek ingesteld.

Jonge dieven. — Omstreeks 10 uur 's morgends werd eergisteren in de Braderijstraat de 13-jarige C..., Kamiel, aangehouden, die met 2 andere jonge maken, in de Oude Beurs een zak bloem, staande op een wagen, had opengesneden en alzoo bloem ontvreemdde.

Dokschu'mers. — Aan het Kattendijkdok, Oostkaai, werd eergisteren, rond 5 1/2 uur 's avonds, de genaamde Van den H..., Hendrik, 17 jaar oud, aangehouden. Hij was bezig met nog andere kerels, die de vlucht genomen hebben, de zinken platen van de houtafdaken van Rensing, gelegen hoek Bombayslraat en Kattendijk-dok, O.-k., af te rukken en ze mede te nemen. Een onderzoek is door de politie ingesteld.

Aangehouden. — De 17-jarige V..., die een zak kolen onder afdak 19 ontvreemdde, werd gisteren avond op heeterdaad betrapt en aangehouden.

Steenbedeeling te Borgerhout. — De bijbedeeling van kolen zal bestaan uit eene waarde van fr. 2. De noodige kaarten zullen voor deze bijbedeeling eerstdaags afgeleverd worden. Zij moeten bewaard worden tot den dag der bedeeling, die later zal bekend gemaakt worden. De gezinshoofden moeten de kaarten onderteekenen. Zij die ze verliezen, verliezen ook het rantsoen der kolen.

Boterbevoorrading. — De bedeelingen geschieden op de rantsoenkaarten als volgt:

Voor de huisgezinnen welke genieten der vet- en spekbedeelingen door het Nationaal Komiteit, dus NIET afzien van hun vetkaart:

1ste bedeeling: een rantsoen van 1/16 kilo van af de letters A tot en met O.

2de bedeeling: een rantsoen van 1/16 kilo van af de letters P tot en met Z.

De huisgezinnen welke hunne vetkaart inleveren komen in ieder van de bedeelingen in aanmerking voor een rantsoen van 1/8 kilo.

De winkels 116 tot 250 worden heden van boter voorzien.

De klient vindt op zijne boterkaart de aanduiding van het nummer van zijn winkelier.

UIT BORNHEM

Aanstaanden Zondag, om 4 u. (T.U.) in het lokaal « De Roos », bij den heer Van den Bossche, groote volksvergadering, ingericht door de Groeningerwacht van Antwerpen en den Vlaamschen Landsbond.

De sprekers: h.h. Van Wetteren en Roelof, zullen handelen over « Vlaanderen's vaderlandschen strijd om zijn Vlaamsch recht. »

Al de Vlamingen van Bornhem, Winthem en Hingene worden dringend verzocht deze vergadering bij te wonen.

UIT HOVE. — **Diefstal.** — In het buitengoed van D..., alhier, zijn onbekende dieven ingebroken, en hebben er 3 tapijten, ongeveer 250 kristallen wijnroomers, eenige bloemvazen, een Saksisch koffieservies, 3 witte spreiën en een blauw waschtafelgarnituur — waarde 900 fr. — gestolen.

Financieele Mededeelingen

Antwerpen, 16 Maart 1917.

Antwerpen 2 1/2 1887, 84 1/2 84 1/8; id. 2 % 1903, 71 1/2-70 7/8; Brussel 2 % 1905, 70 1/8; Gent 2 % 1896, 64 1/2; Luik 2 % 1897, 64 1/2-65; Congo loten, 86 7/8; Annuiteit 3 %, 79 1/4-78 7/8; Belgische Rent 3 %, 71 1/8; Cedulas 6 %, 112; id. 6 % L, 114; id. 7 % H, 119 3/8; id. 5 % K, 97 1/8; id. 5 % A goud, 108 7/8; Argentijn 4 1/2 1888 Buitenl. Schuld, 97; id. 4 1/2 1888 Binnenl. Schuld, 97 1/2; id. 4 1/2 1911. Buitenl. Schuld, 96; Brazilië 4 % rescission, 75 3/4; id. 4 % 1889, 75 5/8; id. 4 % 1910, 74 7/8; id. 4 1/2 1883-88, 83 5/8; id. 5 % funding 1914, 100 5/8; Uruguay, 3 1/2, 72 1/8; Cedules Uruguay 6 %, 102 1/2; Rusland 5 %, 95 5/8; id. 4 % Nicolas, 88; id. 4 % 1880, 81 5/8; id. 3 % 1859, 65; Bulgarie, 74 1/8; Portuga 3 %, 52 1/8; Metalliekers, 58 3/8; China 4 1/2 1898, 81 3/4; Japan 4 %, 94 1/8; id. 52% IJzeren Sp. Yen., 103 1/4; Rumenië 52%, 83 5/8; id. 421/2 %, 71 7/8; id. 4 % 1890, 79 7/8; id. 1908, 65 5/8; Kuala, 145 3/4; Sennah, 68 1/2; Kalitengah, 46 5/8; Tjisalak, 73; id. aand., 191; Galang-Besar, 585; Financière, 178; Federated, 666; Grosnyi gew., 2865; id. pref., 3205; Tanganyika akt., 72 1/4; id. obl., £11; Crédit Nat. Ind. gew., 279; Astra Romana, 947 1/2; Banque Belge Prêts fonc. obl., 482/86; id. pref. 1086; Crédit fonc. Sud-Amér. obl., 483 1/2; id. pref., 1073; Electrique Anversoise obl., 301; Tornquist, 1095; Kiew div., 28 1/8; Tr. d'Anvers kap., 125 1/2; Roumanie, kap., 117 1/2; Borysław, kap., 48.

Boekennieuws

Der Befriéd (Nr 8)

Dit nieuwe nummer brengt een heele reeks van de beste artikelen die reeds in het tijdschrift verschenen zijn; alle hebben op Belgische, inzonderheid op Vlaamsche toestanden betrekking. Wij geven hier eenvoudig de titels der behandelde onderwerpen met de namen van de schrijvers:

Kwesties van Belgische binnenscheepvaart, door Geheimraad Dr. Josef von Grassmann.

Hoogtepunten van Duitsch-Vlaamsche betrekkingen, door Dr. Leo Schwering.

Belgische begijnhoven, door Dr. Josef Greven. Dit opstel wordt toegelicht door zes prachtige afbeeldingen: de voorgevel van de Brusselsche begijnenkerk, gebouwd van 1657 tot 1676; een grondplan van het Brusselsch begijnhof; het Klein begijnhof te Gent; de Begijnenbrug en het Begijnhof van Brugge; het Begijnhof van Turnhout.

Antwerpen-Keulen, door prof. Dr. Heinrich Waentig; aan de hand van een kaart bespreekt de steller de noodzakelijkheid eener degelijke spoorwegverbinding tusschen de twee groote steden.

De Duitsche dichter Rudolf Alexander Schroeder levert enkele vertalingen uit Karel Van de Woestyne, die van een grondige kennis der Nederlandsche taal, een diep doordringen in de kunst van den Vlaamschen dichter en een ongewoon meesterschap van de eigen taal blijk geven. Schroeder deed reeds veel om het Duitschlezend publiek met onze moderne dichters vertrouwd te maken.

In de rubriek « Glossen » treffen wij verhandelingen aan over Vorst Bulow en België, het Scheldevraagstuk, het Belgisch tooneel tijdens den oorlog, en een Belgisch Ekonomische Kroniek.

Bibliografische nota's over de verschenen Vlaamsche tijdschriften sluiten dit onder alle opzichten merkwaardig nummer.

Prijs van den jaargang: 10 Mk; afzonderlijke nummers kosten: 1 mark.

Brievenbus

J. V. L. 65. — 1° Prijs per boekje, 1e uitgave, fr. 0,30; 2de uitgave, fr. 0,15. Wend u tot den boekhandel Flandria, Katelijnevest, Antwerpen. 2° Wat de « Toorts » betreft, schrijf een woordje aan onzen confrater « De Gazet van Brussel ».

Lezer L. D. — Wij meenen niet dat desaangaande wettelijke bepalingen van toepassing zijn. Het toestaan van die uren moet, o.i., door onderlinge overeenkomst worden vastgesteld. Bevoegd zijn de goedemannenraden.

(Ontv. fr. 0,25 voor Volksopbeuring.)

Milde gift. — Ziehier de namen van de vier krijgsgevangenen aan wie een gratis abonnement van drie maand op « Het Vlaamsche Nieuws » wordt toegestaan:

1) Jos. Oordens, 11e reg., Barak 28 Kriegsgefangenenlager Soltau (Hannover);

2) J. Van de Sande, 11e inf., n. 446, Landskommando Sophienhann (Post Hohm), hoofdkamp Gustrow (Mecklenburg);

3) Hendrik Coudron, 8e liniereg., Kriegsgefangenenlager Göttingen (Hannover);

4. Jan Lassaut, 14e liniereg., Soltau, Z. 3010.

Nogmaals onzen hartelijksten dank.

St-Nikolaas, A. V. R. — Wij hebben nooit een dergelijke vraag ontvangen, en weten dus niet wat gij bedoelt.

†

Heer Gustaaf **KURTEN**
Echtgenoot van
Mevrouw Elisabeth MUNICHS

is den 15n Maart, op 52-jarigen ouderdom, zacht ontslapen te Antwerpen, na langdurig, pijnlijk lijden.

De begrafenisplechtigheden vinden op Dinsdag 20 Maart 1917, te 12 uur, in de Sint-Jozefkerk plaats.

Men vergadert ten sterfhuize, De Keyserlei, 73, te 11 1/2 uur.

Aanm. van begr.: F. Wagendorp, Kerkstraat, 40. 2506

Gustaaf Kurten †

In den ouderdom van 52 jaar is de heer Gustaaf Kurten, na een kwijnende ziekte te Antwerpen, in zijn woning op de De Keyserlei, overleden.

Het afsterven van Gustaaf Kurten zal in alle Vlaamsche middens betreurd worden. Hij was Duitscher van oorsprong, doch een van de enkele, van de zeldzame Duitschers die sinds jaren de Vlaamsche Beweging met raad en daad hebben gesteund, en dit sinds meer dan 25 jaren.

Gustaaf Kurten was een der eerste en warmste ondersteuners van de Vlaamsche Opera en haar trouwste bezoeker.

Zijn hartelijke, minzame omgang had hem hier in alle Antwerpsche middens ingeburgerd en, ondanks de gebeurtenissen, was hij aller vriend gebleven.

De Vlaamsche zaak verliest in hem een oprechten vriend en een belangloozen ijveraar.

BURGERLIJKE STAND VAN ANTWERPEN

Aangiften van overlijdens van 16 Maart 1917

Mannelijk geslacht: L. Van Loock, schoenmaker, 62 jaar, echtg. van H. Verhoeven, Korte Ypermanstr., 10. — L. Wyckmans, arbeid., 49 jaar, echtg. van E. Reitz, Vervierssstr., 1. — L. Eyckermans, 8 jaar, Lge Beeldekensstr., 188. — P. Ceulemans, z. b., 78 jaar, echtg. van I. Van de Velde, Schermersstr., 18.

1 kind beneden de 7 jaar.

Vrouwelijk geslacht: T. Steveniers, z. b., 69 jaar, wed. van J. Praet, Klapdorp, 26. — J. Van den Bergh, strijkster, 25 jaar, Kauwenstraatje, 2. — E. Mather, 82 jaar, wed. van H. Philips, echtg. van A. Buyle, De Brackeleerstr., 37. — E. Moncarnie, Schoolstr., 37. — M. Van den Bosch, z. b., 89 jaar, wed. van J. Anthonis, Dambruggestr., 42. — A. Jughtmans, z. ber., 66 jaar, wed. van P. Smets, Lge Leemstr., 152. — M. Peeters, 75 jaar, echtg. van L. Norrée, Welvaartstr., 38. — M. Claes, z. b., 58 jaar, wed. van H. Heute, Twee Nettenstr., 58. — A. Lambrechts, 70 jaar, echtg. van H. Van Coninckxloo, Mœusstr., 47.

1 kind beneden de 7 jaar; 1 doodgeboren.

Overlijdens: Mannelijk geslacht, 5; Vrouwelijk geslacht, 11. — Totaal: 16.

Geboorten: Mannelijk geslacht, 2; Vrouwelijk geslacht, 2. — Totaal: 4.

LAATSTE UUR

FRANSCH GEVECHTSTERREIN

Westelijk gevechtsterrein

Parijs, Vrijdag 16 Maart. — Officieel: Tusschen **Avre** en **Oise** zijn lichte Fransche detachementen vooruitgekomen, en hebben een aantal punten voor de Fransche linies bezet. De Franschen namen een twintigtal gevangenen. In **Champagne**, namelijk levendige geschutstrijd in de streek van **Maison de Champagne**. Op den rechteroever van de **Maas** mislukten Duitsche overvallen ap de kleine Fransche posten nabij het **Caurrières-bosch** en de **Chambrettes-hoeve**, onder het Fransche vuur. In **Lotharingen** en in den **Elzas**, ontmoetingen van patroeljen in de vakken van **Bures** en van **Seppois le Haut**. Kalme nacht op het overige front.

De revolutie in Petrograd

Kopenhagen: De korrespondent van « Dagens Nygeter » meldt uit Haparanda, dat, volgens een bericht van den Russischen konsul aldaar, Stürmer en Protopopow door het gepeupel gelyncht geworden zijn; hunne lijken werden aan stukken gereten.

Verder wordt nog uit Haparanda gemeldt, dat de Finlandsche garnizoenen, die gedeeltelijk naar Petrograd gerospen werden door de voorloopige regeering, geweigerd hebben aan het bevel te gehoorzamen en in hunne respectieve garnizoenen gebleven zijn.

Dood van een Nederlandsch oud-minister

« Nieuwe Rotterdamsche Courant » vernneemt uit den Haag het overlijden, op 85-jarigen ouderdom, van oud-minister voor gerecht M. H. J. Smidt.

Ontploffing te St-Etienne

« Petit Parisien » vernneemt uit Saint-Etienne dat de fulmaatfabriek (Automoto) in de lucht gevlogen is. 4 personen werden zwaar gewond.

Een perspraces in Nederland

Het Haagsche gerechtshof heeft den oud-opsteller van de « Telegraaf » heer J. C. Schröder tot 3 maand gevang veroordeeld wegens het bedrijven van een daad waardoor de onzijdigheid van het land in gevaar werd gebracht.

Het nieuwe Russische Ministerie

St-Petersburg, 16 Maart. — De Uitvoerende Kommissie van de Rijksdoema maakt de volgende lijst openbaar van het nieuwe nationale kabinet:

Vorst Lwow: voorzitter van het Zemstwesverbond wordt tot ministerpresident en tot minister van binnenlandsche zaken benoemd. De afgevaardigde voor St-Petersburg, Miljoekof, tot minister van binnenlandsche zaken; de afgevaardigde van Saratof, Koronskij, tot minister van rechtswezen; de ondervoorzitter van de Rijksdoema, Ukrasof, tot minister van verkeerswezen; de afgevaardigde voor Kostroma, Kronowalef, tot minister van handel en nijverheid; de professor aan de hoogeschool van Moskou, Naninlef, tot minister van openbaar onderwijs; het lid van den Rijksraad, voormalig president der derde Rijksdoema en president van de Vereenigde Kommissies der nijverheid, Goetschkof, wordt minister van oorlog en plaatsvervangend minister van marine; de afgevaardigde Wohingoref, minister van landbouw; de afgevaardigde voor Kief, Terestchenko, minister van geldwezen; de afgevaardigde voor Kasan, Kodnof, rijkskontroleur.

China en Duitschland

Parijs, 16 Maart. — Het agentschap Havas meldt uit Peking: De minister van buitenlandsche zaken deelde den gezanten der Geallieerden mede dat de regeering aan den Duitschen gezant, het personeel van het gezantschap en de Duitsche konsuls in China de passen heeft uitgereikt.

Maatschappijen, Kunstavonden en Vermakelijkheden

Antwerpsche Kring voor Neerhofdierenteelt. — Wij vernemen dat deze Kring zijn Komiteit hervormd heeft en er eenige nieuwe, bekwame en beproefde leden heeft aan toegevoegd. De Kring die voor vijftien jaren gesticht werd, heeft altijd gewerkt aan den vooruitgang van den pluimveeteelt door het inrichten van tentoonstellingen, voordrachten en het scheppen van nieuwe arbeidskringen. Hard werk in eene provincie waar tot dan toe de pluimveeteelt verre was achteruit gebleven.

Door zijn toedoen werd een Provinciaal Verbond tot stand gebracht tusschen de maatschappijen van noerhofdierenteelt. Dit Verbond voor slechts één jaar gesticht, telt reeds vijftien aangesloten maatschappijen en alles doet voorzien dat dit getal welhaast zal verdubbeld worden.

Algemeen Nederlandsch Verbond. — Afdeeling Hooger Onderwijs. — De tweede les van Dr. J. Denucé over de Renaissance in Vlaanderen had weder een zeer talrijk publiek naar de Studiezaal van het Atheneum doen samenkomen. De spreker begon met in groote trekken de veranderde richting in de schilderkunst te behandelen. De voorgangers waren de Italianen die in onze streken steeds meer en meer navolgers vonden. De natuur, de onbeduidende, niets zeggende natuur, zooals Van Manderen schimpend schreef, werd verlaten. Idealisme werd de groote alleen zaligmakende richting. Dossaert was de eerste die naar Italië trok om zich daar tot meester te ontwikkelen. Hij werd door een groote schaar schilders op dien weg gevolgd. Frans Floris werd als de grootste van hen allen genoemd. Breughel, de groote Breughel, wist aan dien stroom te ontkomen. Hij bleef geheel zichzelf en is wel de bijzonderste figuur uit de vroeg-Nederlandsche Renaissance.

De beeldhouwkunst in haar geheel is eveneens buiten den maalstroom gebleven. De beeldhouwers braken niet af met hun voorgangers en hebben daardoor een gelukkigen invloed uitgeoefend op de bouwkunst.

Onder de vele gebouwen die Dr. Denucé wist op te sommen, behoort ook de oude beurs van Antwerpen, het Stadhuis en het oude, nu verdwenen Hansa-huis.

Naast de bouwkunst ontwikkelde de boekdrukkunst zich op een ongekende wijze. In Antwerpen alleen bevonden zich in het begin der zestiende eeuw een vijfde gedeelte van al de bestaande drukkerijen. Ook de muziek nam een groote vlucht. De Vlaamsche toondichters en zangers waren gezocht over heel West-Europa.

De letterkunde heeft weinig van de Italiaansche Renaissance te lijden gehad. De volksletterkunde is er nagenoeg geheel buiten gebleven, heeft nochtans weinig werk van eenige waarde voortgebracht. Anna Bijns moet als een belangwekkende uitzondering worden genoemd. Het maatschappelijk leven werd bij al dien bloei toch ook door nadeelige invloeden aangetast. 't Fransch drong overal bij de burgerij binnen, zonder eenige verandering ten goede te brengen. De Italiaansche levensopvatting kwam in eer en die werd door een Fransch geschiedschrijver als verfijnd bedorven en wreed beschreven. Gelukkig is het in onze streken gebleven bij een vereeniging van uit de verte. De Italiaansche zeden van dien tijd zijn nooit bij ons binnengedrongen. Een van de merkwaardigste mannen van de Hergeboorte was Erasmus, de groote opvoeder van Europa. Zijn bijval was zoo groot dat van zijn beroemde « Lof der Zotheid » de eerste twee jaren na de verschijning 27 uitgaven werden gedrukt. Het werd dan ook vertaald in al de Europeesche talen.

Met een belangwekkende karakterteekening van dien buitengewonen humanist, eindigde de heer Denucé zijn voordracht.

De derde les zal plaats hebben op Dinsdag 20 Maart, om half negen (Torenuur).

Pacifistische Vereeniging. — De algemeene maandelijksche vergadering is vastgesteld op Woensdag 21 dezer, in het lokaal « De Mier », De Coninckplein, 8, ter stede, om 8 Torenuur.

De Vereeniging doet een warm beroep op al degenen die zich mensch voelen, om zich ten dienste te stellen van de groote zaak, om mede te werken tot het bespoedigen van eenen duurzamen vrede.

De vergadering is vrij.

Vl. Soc. Arbeidersgemeenschap, te Antwerpen, vergadert op Zondag 18 Maart, in het lokaal De Vierhoek, Dambruggestraat, 138. Ieder lid wordt verzocht op de vergadering aanwezig te zijn. Nieuwe leden worden aangenomen.

SPORT

WINDHONDENRENNEN

Uitslagen van Vrijdag 16 Maart 1917:

1e koers: 1. Solitaire; 2. Castor.
2e » 1. Mimi; 2. El Rayo.
3e » 1. Carmencita; 2. Orchidée.
4e » 1. Carpinol en Quo Vadis (d. h.)
5e » 1. Marron; 2. Fleet Fox.
6e » 1. La Tosca; 2. Little Duc.
7e » 1. Orchidée; 2. La Traviata.
8e » 1. Light Pipa; 2. Black Devil.
9e » 1. Miss Gaby; 2. Marron.
10e » 1. Pattes-en-l'Air; 2. Gamin.
11e » 1. Flying Deer; 2. Canadian Boy.

Een Noodlottig Huwelijk

Prachtig boeiende roman, aan 15 Centiem
Meer dan 2000 regels tekst.
Aantrekkend werk is volledig in één uitgave. Nooit bekend zulke uitgaaf, van dergelijken prijs
GROOT FORMAAT. 15 CENTIEM.
Bij al onze verkoopers te bekomen.
ZIJN REEDS VERSCHENEN EN NOG TE BEKOMEN:
De Hellweg
Uit den Hand verrezen
De Slachtoffers der Echtscheiding
De Waanzinnige
De Vloek der Doode
Het Geheimzinnig Huis
Het Spookkasteel
Elke werk komplect aan slechts 15 centiem
Men kan deze werken bekomen bij al onze verkoopers en in alle dagbladwinkels des lands als men deze werken, na aanvraag, niet bij zijn verkooper kan bekomen in men beleefd verzocht ze alsdan te bestellen aan HET BESTELHUIS van De Ruck en Dagbladhandelaars, LOMBAARDENVEST n 35 te Antwerpen. 2261

De Koekskensfabriek der Kievitstraat

bakt beschuiten voor 't Komiteit, maar

FIJNE PRALINEN voor 't publiek.

De bestellingen overtreffen de fabrikatiemiddelen: wie eerst bestelt wordt eerst bediend. Bewaar die fijne produkten altijd in hunne oorspronkelijke verpakking leg ze niet los in de vitrinen.

Vervalschte of slechte grondstoffen worden sterk geweerd, dank aan ons scheikundig laboratorium. Wie zijn gezondheid lief heeft, koope in vertrouwen bij ons

DE BEKKERSAW'S FABRIEKEN
BISCUITS & CHOCOLADE
Naamlooze Vennootschap
ANTWERPEN

Huis Paul Carez

10, PLATTESTEEN
BRUSSEL (Beurs)

Groote keus van Etiketten voor Wijnen en Likeuren

Aluminium in blad dat voordeelig het tin vervangt

KAPSELS voor STOP- en SPOELMACHIEN

ALLE KELDER-ARTIKELS

Specialiteit voor Kelder-instellingen

't Klaverblad

63, OUDE GRANDSTRAAT

ENGELSCHE BEDDEN van 27.50 tot 95 fr.

TOEVOUWENDE BEDDEN, 24.50 fr.

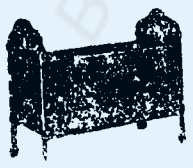

KINDER-BEDDEN van 10.50 tot 55 fr.

KINDERBEDDEN met gedekoreerde Panelten, van 45 tot 55 fr.

GARNITUURS Beste zuivere Windhaar 68 en 75 fr.

voor 2 personen, bed, peul en 2 kussens

ALLES AAN FABRIEKSPRIJS

KOMT ZIEN!!!

63, OFFERANDESTRAAT, 63

2374

Brillen, Neusbijpers

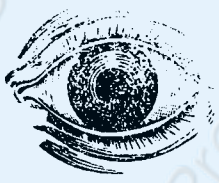

Ign. J. H. Niesman
Gezichtkundige
Electricien
Lange Nieuwstr. 50,
ANTWERPEN

Accumulators - Motors

BESTENDIGE TENTOONSTELLING
van
SCHILDERIJEN
VAN EERSTE ORDE
van 11 tot 6 uur, in de
ZAAL WIJNEN, MEIR, 47
GALERIJ LAMORINIERE, MEIR, 78
ZAAL BUYLE, MEIR, 129
SALON CAMPO, LEOPOLDSTR., 6

Bestuur Guillaume CAMPO

Private Galerij:
Parochiaanstraat, 4, Antwerpen

Schattingen voor verzekeringen en voor verdeeling van goederen na sterfgeval 246

INSTITUT ACHOR

Lge Nieuwstr., 10 (Beurs)
Ongelijkaardig onderricht

Bijzonder afdeeling voor Jongelieden en Jonge Artiesten.

STENO.
DACTYLOGRAPHIE
BOEKHOUDEN
LEVENDE TALEN

PREPAREZ VOUS EN QUELQ. MOIS A L'EMPLOI DE STENO.
DACTYLOGRAPHE COMPTABLE
LANGUES VIVANTES

Inscriptions ch. jour. Ligne s. Neuve, 18 (Bourse) 582

TE HUREN
aan oorlogsprijs, sch. en gr. winkelhuis: 16, Vondelstr., 14 2477

HUWELIJK
Deft. gefortun. juffrouw, gde huishoudster, ongev. 40 jaar, verlangt huwelijk met man zonder kinderen, van zelfden leeftijd, met vaste positie of fortuin. Stipte geheimhouding. Schr. A. B. C., bur. blad. 2497

Privaat Lessen

in ENGELSCH en DUITSCH ten mijnent of ten huize der leerlingen. Zeer mat. prijzen. 47, Ommeganckstraat, Antw. 1115

MEUBELEN
PIANOS
Uitverkoop aan halve prijs, slaap., eetkam., bureelen, massief acajou, notelaar en eik; keukenkassen; occasie pianos Otto, Daubert, L. Ooor, enz., ook studiepianos; schouwgarnituren, tableaux, witte emaillière. Godin sachels, beddegoed kindskorf. Inkoop van goede occasiepianos en meubelen. 241, Lange Beeldekenstr. 1997

BIJZONDERE LESSEN
Vlaamsch, Fransch, rekenen, enz., worden gegeven door stadsonderwijzers aan matige prijzen. Ketsstr., 20. 2441

GEVRAAGD
deftig jongeling voor licht burenwerk. Letters F. R., bur. blad. 2499

MIJNHEEREN!

Laat uwe kostumen, pardessus, jaquetten, broeken, vestons, handschoenen, hoeden en kravatten wasschen of verwen in de stoomverwerij

A. VAN WEEREN
93, Mechelsche Steenweg; Kunstlei, 38; Kasteelpleinstraat, 67, en Vondelstraat, 9.

Lapijtklopperij en wasscherij. Rouwzwart in 12 uren. Zeer lage prijzen 1105

TE HUREN
gelijkvloers van winkelhuis hoek Apostel- en Lge Nieuwstraten, en burgershuis Apostelstr., 14 2476

MEN VERLANGT TE KOOPEN
oude LIEBIGBEELDEKENS, Balansstr., n. 105, tusschen 6 en 8 Torenuur. 2495

INKOOP
van ledige
Krijt uit Sschen
Groote:
18 CENTIEMEN
Kleine:
9 CENTIEMEN
OFFERANDESTR. 80
Antwerpen 2492

PARTIKULIER LIEFHEBBER
vr. antiquiteiten van elken aard te koopen. Schr. bur. blad, lett. F. R. 2498

TE BEKOMEN
alle soorten BIER op vaten of flesschen, ook Bartl's Ale en Stout, Oevstr 57, Antwerpen

VERLOREN
HOND, Groenedael, zwart zonder vlek; naam Neron; bijz. teeken: linker oor hangt iets af. Teru. te brengen gde belooning: 55, Offerandestr. 2505

VOLKSOPBEURING

Kantoor: KATHELIJNEVEST, 2, ANTWERPEN
Geopende alle werkdagen van 10 tot 7 Torenuur

KOSTELOOZE en onmiddellijke inlichtingen over Belgische soldaten en krijgsgevangenen.

Allervoordeeligste pakken met EETWAREN uit Holland naar de Duitsche Kampen. — Prijzen: 3.50 fr, 5 fr., 7.50 fr. en 10 fr.
Deze pakken komen zeer snel toe, en zijn het dubbele waard.

Ook warme WINTERKLEEDEREN, TABAK en SIGAREN kunnen aan de helft der echte prijzen verzonden worden.

Eigengemaakte pakjes tot 5 kilogr., op het kantoor besteld, worden KOSTELOOS naar de Belgische krijgsgevangenen doorgezonden.

KATHELIJNEVEST, 2, ANTWERPEN

MEUBELEN

WEGENS VERTREK HAASTIG TE KOOP
2 rijke eetzalen in massief mahoniehout met parket, brons en marmeren plaat; 2 rijke eetzalen in mass. notelaar met breede buff; 1 rijke mod. eetkamer, mahonie, notel. en eik; slaapkamer Louis XVI en XVI met breede spiegelkas van 3 deuren; kinder-slaapkamer met 1 of 2 bedden in alle stijlen en hout; bruin lederen stoelen Louis XV; salonspiegel in gouden lijst; spiegel voor kleermakers; persmachine; 2 coffre forts; perstafels; bibliotheek; bureaux; alles aan ieder aanneembaar aanbod. De meubelen zijn in de beste hoedanigheid.

Huis van vertrouwen
PROVINCIESTRAAT, 203, 211, 214, Antwerpen 2417

Alle Bouwwerken
Alle Herstellingen
Spoedig, degelijk
Gematigde prijzen
Nauwkeurige uitvoering
ALBERT VAN NOT
10, Van Geertstraat, 10
ANTWERPEN

Plaats uwe aankondigingen in « Het Vlaamsche Nieuws » het best ingelicht dagblad van België.

Frans ANDBERGEN
Expert-boekhouder
8, TURNHOUTSCHE BAAN, 8
Deurne-bij-Antwerpen

Inrichten, kontroleeren en bijwerken van boekhoudingen. Likwidatiën.
Lessen in boekhouden, handelsrekenen en handelsrecht ter opleiding voor praktijk en examen

Terstond te Huur gevraagd

met BURGERSHUIS, heft met één verdieping, doch met hof. Oorlogsprijs en gewone prijs op te geven. Schrijven S. D. W. kantoor blad.

Koepzaal "MARNIX"

1, TERNINCKSTRAAT, 1
(hoek Kasteelpleinstraat)

Voor den verkoop van MEUBELEN, KUNSTVOORWERPEN, SCHILDERIJEN, enz., wende men zich tot de koepzaal « Marnix ».

Bestuurder: J. B. LAMBRECHTS

INKOOP, VERKOOP
VERWISSELING, SCHATTINGEN
Men geeft geld als voorschot 630

STOPPEN

Verkoopt uwe gebruikte wijn- en champagnestoppen niet, alvorens uw aanbod gedaan te hebben aan het huis P. LLOVERAS, Pacificatiestraat, 33
BRUSSEL 2455

Ontbijt met Inwoning

Zeer luchtige, schoon gemeubileerde kamer, met ontbijt. Schoone ligging. Zich te bevragen op het blad, 44, Roodestraat. Letters: A. M. V. D.

GELD
verkrijgbaar

Het administratiekantoor, RETUSLEI, 51, verstrekt gelden onder borgtocht, op sassen, hypotheken, vruchtgebruik enz.

RENTE 5% 'S JAARS
Bureau van 8 1/2 tot 12 en 1 1/2 tot 5 uur.
Geldzendingen naar Holland

Mechelen

Men kan aankondigingen voor « Vlaamsche Nieuws » bestellen bij L. EEMANS, Adegemstraat, 4

SCHILDERIJEN

Ik ben koper van goede schilderijen van moderne meesters. Schrijven (kantoor) blad.

Zweedsche Lucifers

TEN EINDE DE WOEKERPRIJZEN NEER TE DRUKKEN, STELT DE LIEFDADIGE VERENIGING « VOLKSOPBEURING »

PUIKE DROOGE LUCIFERS. BESCHIKKING DER BURGERS TEGEN 0.40 FR. PER PAKJE VAN DOOSJES.

NIET MEER DAN 6 PAKJES WORDEN AAN EEN PERSOON GELEVERD, OP VERTOON VAN PERSOONSKAART. WINKELIERS EN VOORTVERKOOPERS UITGESLOTEN.

ZICH TE WENDEN TOT DE MAGAZIJNEN VAN
« VOLKSOPBEURING »
KATELIJNEVEST, 2, ALLE DAGEN DOORLOOPEND GEOPEND VAN 10 TOT 3 TORENUUR.

ADVERTEERDERS
Plaatst uwe aankondigingen in VLAAMSCHE NIEUWS, dat overal het Vlaamsche land verspreid wordt.
Welgelukken verzekerd!

Drukker-Uitgever H. Weeremans, Lierse

Mengelwerk van « Het Vlaamsche Nieuws » 60

DE WAPENS NEER!

EEN LEVENSGESCHIEDENIS

Roman door
Bertha von Suttner

... Te Masloved, — zoo vertelde mevrouw Simon, — een plaatsje van ongeveer vijftig huizen, lagen — acht dagen na den slag — 700 gekwetsten. Niet zoozeer hun jammerkreten als wel hunne troosteloze verlatenheid schreide ten hemel. In eene enkele schuur lagen wel 60 van die ongelukkigen opeengepakt. Elke hunner wonden was op zichzelf reeds zwaar, door den hulpeloozen toestand, het gebrek aan verpleging en voeding waren zij hopeloos geworden; bijna alle waren ontstoken. Stukgeschoten ledematen vormden nog slechts rottende stukken vleesch, gezichten nog slechts eene met vuil bedeke massa geronnen bloed, waarin eene vormelooze zwarte opening den mond voorstelde, waaruit afschuwelijke geluiden voortkwamen. De voortgaande verrotting scheidde geheele afgestorvene deelen van deze ellendige lichamen. Levenden liggen naast dooden, die tot ontbinding beginnen over te gaan en waarop de wormen azen.

De zestig menschen zoowel als het meerendeel der anderen lagen sedert eene week op dezelfde plaats. Hunne wonden waren of in het geheel niet of op eene onvoldoende wijze verbonden; sedert den dag van den slag lagen zij daar, buiten machte om zich van de plaats te bewegen, slechts gebrekkig gevoed, zonder toereikend water. Op een door bloed en uitwerpselen rottend leger brachten zij nacht dagen door! Levende lijken, door weerstuitrekkende leden een vergiftigde bloedgolf nog slechts traag haren omloop volbrengt. Zij hadden nog niet kunnen sterven, en toch — hoe konden zij verwachten ooit weer levend te worden? Waarover moet men zich hierbij het meest verbazen, — zoo besloot mevrouw Simon deze mededeeling, — over de taaie levenskracht der menschelijke natuur, die zoovele doorstaat en nog kan ademen, of over het gebrek aan toereikende hulp?

Het verbazingwekkendste is — dunkt mij — dat menschen elkander in zulk een toestand brengen, — dat menschen die zoo iets gezien hebben, niet op hunne knieën vallen en den vurigen eed zweren, oorlog te zullen voeren tegen den oorlog; dat zij niet — wanneer zij vorsten zijn — het zwaard van zich afslingeren of — wanneer zij geene macht bezitten — voortaan niet al hun werken, in woord en schrift, in denken, onderwijzen en handelen aan dit ééne doel wijden: De wapens neergelegd!

* * *

Mevrouw Simon — men noemde haar « de lazaret-moeder » — was eene heldin. Weekenlang heeft zij in die streken vertoefd en alle moeiten en gevaren getrotseerd. Honderden heeft zij gered. Dag en nacht arbeidde, zorgde, bestuurde zij. Nu eens verrichtte zij de allerlaagste diensten aan de ziekbedden, dan voerde zij het bevel over transporten of eischte levensmiddelen. Had zij op de eene plaats hulp verschaft, dan ijlde zij terstond naar een andere; zij liet uit Dresden eene rijke bezending komen en voerde ze, ondanks alle belemmeringen en zwarigheden, naar de punten waar hulp noodig was; zij trad als vertegenwoordigster op van de vaderlandslievende vereenigingen op Boheemschen bodem en richtte zich daar eene plaats, zooals Florence Nightingale ze in de Krim had ingenomen.

En ik? Gebroken, troosteloos, door smart en walging overweldigd — ben ik niet in staat geweest om te helpen. Reeds in de kerk — onze eerste plaatsplaats — viel ik op de trappen van het Mariaal aar van u putting neer, en dokter Bresser had de grootste moeite om mij weer op te helpen. Van daar sleepte ik mij aan zijne zijde een eindje voort, tot wij in een schuur kwamen, die een dergelijk tooneel opleverde als mevrouw Simon beschreven heeft. In de kerk was ten minste ruimte, zooda de ongelukkigen naast elkander lagen, hier waren zij echter op en in elkander geschoven, lagen op hoopen en in kluwens; in de kerk waren alhans verplegers — misschien een doormarcheerende troep hospitaalsoldaten — gekomen, die wel gebrekkige maar toch eenige hulp geboden hadden; die hier lagen, waren echter door niemand opgemerkt — eene kruipende, kermende massa van halfvergane menschelijke overblijfselen... Een verstikkende walging pakte mij bij de keel, het bitterste jammer bij het hart — het was alsof ik het in tweeën voelde breken — en ik slaakte een gillenden kreet. Deze kreet is het laatste, wat ik mij van dit tooneel herinner.

* * *

Toen ik weer tot bezinning kwam, zat ik in een spoortrein tegenover dokter Bresser. Toen hij bemerkte, dat ik de oogen geopend had en verbaasd en onderzoekend om mij heen keek, greep hij mijne hand:

— Ja, ja, mevrouw, zeide hij, dit is een coupé tweede klasse — u droomt niet. U is hier in gezelschap van eenige hemelgezwetste officieren en van uw vriend Bresser, en wij gaan naar Weenen.

Zoo was het. De dokter had een transport gekwesten van Hohenbrod naar Königinhof gebracht, en daar was hem een ander transport, dat naar Weenen bestemd was, toevertrouwd. Mij onmachtige — in de dubbele beteekenis van het woord onmachtig — had hij meegenomen en bracht mij naar huis. Op die plaatsen der ellende had ik mij ten volle nutteloos en ongeschikt betoond, was ik slechts een hindernis en een lastpost geweest; mevrouw Simon was daarom rechtblij, toen dokter Bresser mij weghielp. En ik meest toegeven, dat het zoo het beste was. Maar Friedrich? — Ik had hem niet gevonden. Gelukkig — dat ik hem niet gevonden had: alle hoop was dus nog niet gestorven: en had ik den beminden man onder die toonbeelden van jammer moeten herkennen — ik zou waanzinnig geworden zijn! Misschien zou ik tehuis wel een brief van mijn Friedrich vinden... Deze hoop — neen, hoop is te veel gezegd: de gedachte aan deze mogelijkheid — goot balsem in mijne gewonde ziel. Ja gewond — ik voelde mij inwendig gewond... Het reusachtig wee dat ik aanschouwd had, had mijn hart zoo diep doorboord, dat het, zooals ik mij verbeeldde, nooit meer volkomen genezen kon. — Ook al vond ik mijn Friedrich weer, ook al was mij een lange toekomst van glans, en liefde beschoren, zou ik wel ooit kunnen vergeten dat zooveel mijner arme medebroeders zulk een onuitsprekelijk lot moeten torsen? Zoolang moeten tot zij leeren inzien, dat dit ongeluk noodlot maar eene misdaad is.

Ik sliep bijna gedurende den geheelen rit. Dokter Bresser had mij een slaapmiddel ingegeven, om mijne wenden, die deze hetgene ik te Hohenbrod had bijgewoond zoo waren geschokt, der eenigzins tot bedaren te brengen.

Toen wij te Weenen aan het station kwamen, stond mijn vader daar reeds te halen. Dokter Bresser, die hem had gedacht, had naar Grumitz getelegrafeerd. Het zou hem niet mogelijk geweest zijn zelf mij daarheen te vergezellen, maar hij zijne gekwetsten naar het hospitaal meest bevriende, die middelijk naar Bohemen, om de terugkeerende te verplegen.

Mijn vader omarmde mij zwijgend, ik kon evenmin woorden vinden. Toen wendde hij zich tot dokter Bresser:

— Hoe zal ik u genoegzaam danken u deze kleine geestdrijfster ter scherming genomen...

Maar de dokter drukte ons beiden de handen.

— Ik moet weg, zeide hij, mijn dienst. Ik wensch u een spoedige thuiskomst. Deze jonge dame zal ik niet meer zien worden. Excellentie... Ik groet u... geene verwijten, niet waar? — spoedig naar bed... onrantsoenelijk water... rust. Vaarwel! En weg was hij.

Mijn vader legde mijn arm in de zijne en voerde mij door het gedrang naar den uitgang. Daar stond weer eene rij ziekenwagens. Wij moesten een oogenblik voet gaan om de plaats te bereiken, die ons rijtuig wachtte.

(Wordt voortgezet)